

ROMÂNIA

277 aprilie 2025

dunărea de jos

consiliul județean galați centrul cultural „dunărea de jos”

© Alex Ivanov

revista

DUNĂREA DE JOS

EDITOR: CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI
PREȘEDINTE: Costel FOTEA

CENTRUL CULTURAL DUNĂREA DE JOS
MANAGER: Vali Viorel SANDU

REDAȚIA:
Redactor șef: Florina Zaharia
Redactori: Alina-Simona Constantin, Laura Dumitrache,
Eduard Mihalcea, Costel Radu.

Copertă: © Alex Ivanov

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate. Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (www.ccdj.ro) sau pe pagina de facebook: *Centrul Cultural Dunărea de Jos Galați*. Arhiva parțială a revistei se regăsește pe site-ul instituției. Revista *Dunărea de Jos* este membru APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România).

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Str. Domnească, nr. 61, cod: 800008, tel. 0236418400, fax. 415590,
e-mail: office@ccdj.ro
ISSN: 1583-0225

Revista poate fi procurată de la sediul redacției.
Aceasta poate fi citită integral și gratuit în arhiva sa:
https://www.ccdj.ro/editura_revista.html

Foto 1: Doina Cucu - Vicepreședintele Consiliului Județean Galați; Pavel Groza - Președintele Consiliului Raional Cahul; **Foto 2:** Viorel Dinescu - scriitor; Tatiana Seredenco - Vicepreședintele Consiliului Raional Cahul; **Foto 3:** Delegație Republica Moldova; **Foto 4:** Ruslana Cozma - Recital Coffezie

GALA ediția 3 Scriitorilor

Conferințele Coffeziei: „Cafea și mrejele inconștientului poetic”
Expoziție de grafică: „Între ape” - Ilustrație de poezie - Alex Ivanov

Plurivalențe lunecătoare

Octavian MIHALCEA

În volumul *O pisică împotriva melancoliei* (Editura Muzicală, București, 2018), Valentin Petculescu ne surprinde printr-un lirism al punerii în scenă care îmbină fluiditățile ironice cu anumite concluzionări tăioase. De cele mai multe ori, detaliile realității sunt poziționate în siajul evanescenței, cu valoarea fundamentului. Poetul profesează și virtuțile salvatoare ale sarcasmului, pe fond estetic îmbietor, dublat de inevitabilele tentații mundane. Peste toate, *fugit irreparabile tempus*, paradigmă saturniană imbatabilă. Tușele livrești presărate în carte conduc înspre accepțiuni pe care cititorii vor avea plăcerea să le descopere. Recunoaștem detaliile complexe proprii spiritului fin. Astfel se ivește **Un curcubeu încrucișat/ în irizări de porțelan chinezesc/ și-un miros de mosc/ ca-n marile piețe ale Orientului/- de la rubrica Meteo afli/ cel mai mult despre/ lipsa de mister a lumii/ se-aleargă îngerii în ceruri/ și expertul ne vorbește/ despre asteroizi și particule de praf roșcat**. Nostalgiiile vor fi împresurate cu sintagme poetice profund remarcabile. Știm sigur că fascinația lirică posedă plurivalențe lunecătoare. Undeva în carte este amintită *Missa în si* de Bach, viziune holistică oglindind inefabilul.

Alteori, fantezia experimentală caracteristică festivalului *Villette Sonique*

se alătură, oniric, psihedelicelor vibrații ale *Pink Floyd* – ului, îmbrățișare eclectică greu de uitat. De asemenea, intervin momente existențiale în care parcă se comprimă iluzoriu distanța dintre Ravel și Dali. Lirismul lui Valentin Petculescu ființează grațios printre figurile ultraștiute ale carnavalului universal. Inimile vor fi mereu închinare Fluviului Bach. Camuflata ironic, poemele păzesc deloc îndepărtatul obelisc de aur. Diversitatea luminilor nu poate fi eludată. Astăzi, condiția estetului e departe de a fi ofertantă: **Trecea poetul cu-o salbă de metafore la gât/ vai de mama lui/ în Hawaii ar fi avut/ o salbă de orhidee otrăvite/ cu citate din pliantele turistice/ o coroaniță de premiant în științe politice/ vreo șapcă cu răposatul Che/ checherecheche/ acesta nu-i un cântec/ nu-i un medicament/ și nu-i recomandat/ poeziilor de peste 70 de ani**. Alături, dilatarea incalculabilă a tonurilor culte. Dezirabilul celor soporifice face parte din carusel: **Un balansoar și totul e-n regulă/ te legeni între două lumi/ mai mult sau mai puțin înstelate/ ai vrea să dormi/ ai vrea să pierzi cheia de la caseta cu fluturi/ după ce i-ai pus în libertate/ - te caută Ian/ vărul plecat demult/ să negocieze ceva indulgențe -/ un balansoar/ te legeni/ adormi**. Impresionează parfumul avânturilor paradoxale, incursiuni într-un ocean care nu își ascunde colții. Poemele

lui Valentin Petculescu au drept ideal deschiderea maximală a ochilor, înspre păsări, înspre continente albe. Constanta prezentelor evadări lirice o constituie inconfundabilul semn al enigmei. Autorul se raportează empatic la profunda discreție hrănitoare a lui Mircea Ivănescu, apreciind tablouri inalterabile. Omniprezent, *vărul Ian* însoțește pașii către o lume sau alta.

Jocurile suprarrealiste, în fond lumi situate între nostalgie și rafinament, trezesc variate fantasmе ale înțelegerii. Transfigurarea realului ia la Valentin Petculescu valori de-a dreptul savuroase. Totul se comprimă, de la Războiul de 100 de ani până azi curg continuu torțe umane. Una dintre (i)realitățile spațiului liric: *E o minune că-n poezie nu trebuie să demonstrezi nimic/ doar să afirmi să povestești/ ca-n cărțile sfinte/ umbli totuși la retorică la stil/ trebuie să fii crezut/ altfel de ce să mai scrii*. Himeric, André Gide, Marin Tarangul și Constantin Noica participă la expansiunea stării poetice edificate de Valentin Petculescu. Iese în evidență și acest poem, poate inspirat de volumul *Fragi în noiembrie* aparținând lui Vasile Petre Fati, reprezentant major al promoției '70: *Pe unde calci doar loc comun/ fragi putrezi în noiembrie/ ești pedepsit c-ai înnotat printre îngeri/ c-ai vrut să le spui pe nume/ sonetele tale nu se mai pun la socoteală/ nici sonetele/ vino vântule/ vino noapte-n caleașca ta de smoală/ bateți clopote o muzică/ într-o limbă necunoscută/ pe unde calci/ doar loc comun*.

Iată și un model pentru o cvasi-extincție în cheie cumva estetizantă: (...) *voi rămâne singur cu pianul meu ușor dezacordat/ voi strânge hârtiile din sală/ bucățele de popcorn/ uite și-o batistă cu monogramă/ uite și-o floare cu dedicație/ "de la Gigi"/ o pun pe pian închid ușor capacul/*

ca pe-o fragilă piatră tombală/ sting lumina/ ies. Poemele volumului *O pisică împotriva melancoliei* pot fi asimilate unor scufundări impresionante în regiuni unde metamorfoza ia conotații ritualice. Un soare transparent însoțește Recviemul de Mozart și Marșul funebru al lui Beethoven. Cele ce frizează absurdul presară asupra noastră nenumărate interogații care pregătesc înariparea.

Posibilele melancolii vor fi cuceritoare. Talentul poetic se îngemănează fecund cu sarabanda erudiției, totul conducând la cadre estetice ale adâncimii.

Conferințele Caffeziei

Poezie, cafea și psihanaliză

Violeta MANCAȘ

Particule de lumină și de întuneric. Cine sunt eu? Particula sau spațiul? Mă năpădesc tot felul de trăiri și de senzații. Este oare un vis sau eu sunt visul? Și cine ar fi cel care mă visează?

Astfel de reverii aparțin îndeosebi minților creatoare, psihanaliza și poezia întâlnindu-se în spațiul creator și creativ al reveriei. Senzații, trăiri, vise... cu toate au nevoie de lumina care le ajută să găsească sensul. Gânditorul este particula, acea entitate care interpretează și se lasă interpretată, în încercarea de a desluși întunericul fără de care nu am avea nevoie de creație.

Suntem particule, semințe ce cad pe un pământ mai mult sau mai puțin primitiv. Hazardul face ca sămânța să rodească și din ea să crească un arbore din care poate, la un moment dat, vom avea șansa să culegem prima boabă de cafea, la fel cum copilul are prima oară un vis, iar apoi o reverie. Totul are un început... La fel ca și sămânța, creația este un act particular care își poate face apariția oricând, dar nu în orice condiții. Creația necesită un spațiu interior în care conținuturile psihice se tot așează și reasează. Cel care nu poate fi poet are nevoie de un altul care să îl ajute să-și construiască propria poveste din firimiturile adunate

pe parcursul timpului petrecut împreună, pe când poetul își poate oglindi în reverie propriul interior și poate împărtăși imaginile propriului suflet cu lumea. Ambii au un țel comun – crearea sensului spre accesarea liniștii interioare.

În poezie poetul poate fi el însuși, el are libertatea de a fi bun sau rău, sensibil sau cinic, glumeț sau ursuz. Poezia este spațiul în care gânditorul poate manifesta imagini despre el, despre lume, despre viață, în timp ce psihanaliza îl ajută pe individ să se scufunde și să-și exploreze propriul interior, pentru a găsi cele mai potrivite cuvinte care să reflecte cine este el.

Ambii își pot permite să viseze în cel mai autentic mod, ca și cum nu ar exista timp și spațiu, ca și cum nu ar exista limite, ci doar un infinit în care totul este posibil. Abia după ce explorează infinitul își pot regăsi propria substanță, esența care îi face să fie ceea ce sunt. Dorul de ei înșiși, de casă, îi ajută să se coaguleze și să se regăsească știind că oricând pot purcede în acea călătorie care-i transporta într-o lume lipsită de spațiu și timp, în care ei pot construi vise, le pot dezintegra sau le transforma. Trăvialul acestei călătorii dă un sens atât poetului cât și pacientului, întreține sau îi redă fiecare speranța că nu s-a pierdut, îl conectează cu

spațiul și timpul finit și astfel, cu propriul corp. Corpul, și prin el cafeaua, este puntea dintre cele două lumi, este puntea dintre finit și infinit, dintre existent și non-existent, dintre trecut, prezent și viitor. Este punctul de reper care ne reamintește de noi înșine.

Reconfigurarea conținuturilor psihice este apogeul în care gânditorul culege creația propriei minți și o așterne pe hârtie. Am putea crede că în acest moment procesul ependen s-a încheiat. Dar frumusețea constă în faptul că gânditorul nu știe nici când începe și nici când se epuizează actul creator, la fel cum băutorul cafelei nu știe câte guri de cafea va trebui să soarbă în acea zi pentru a simți acel sentiment de bine, atât de cunoscut și atât de căutat.

Călătoria culegerii roadelor propriei minți este inedită de fiecare dată. Deși ne-am putea aștepta să decurgă asemănător cu experiențe pe care gânditorul le-a mai trăit, procesul creator surprinde și chiar incită la fiecare apariție. El este stăpânul, gânditorului rămânându-i, la prima vedere, doar rolul de scrib. Însă creația este dependentă legată de acele lucruri pe care gânditorul le observa în trecere, fără să se prindă de niciunul dintre ele. El ia totul și, în același timp, nimic, lăsând scena minții sale deschisă pentru gândurile și reveriile care urmează să fie create, în timp ce-și soarbe cana cu cafea.

Ca și cafeaua, actul creator poate da dependent. Dacă gânditorul ar fi oceanul, atunci actul creator ar fi fluxul și refluxul. Oceanul și marea sunt indisolubile, la fel ca și gânditorul și creația sa.

Conferințele Caffeziei

Vorbește-mi despre ce-ți trece prin minte

Gabriela ROMANEȚ

Vorbește despre ce-ți trece prin minte și te voi însoți cu atenție liber flotantă: voi înregistra câte un cuvânt precis înscris în universul meu până vom scrie poemul.

Ca într-un zaț de cafea, sorbim și lăsăm urme. Ca într-o mașină de tipărit la tipografie, pe foaia mare albă câte un cuvânt se imprimă.

Când o persoană vine în cabinetul meu pentru prima dată și se așază pe fotoliul din față, plin de emoții și de dorință de a se cunoaște, fac primii pași să structurez un cadru în care urmează să vorbească despre ce-i trece prin minte fără să se supere pe sine și, fără să se judece pe sine, învață să-și elaboreze împreună cu mine scene interioare. Puțin câte puțin, mă lasă și o las să ne potrivim vocile, să ni le auzim pe cele interioare, să ne acordăm în țeserea de gânduri după ritmul venirilor și plecărilor, înverzirii și dezăpezirii, să ne parcurgem drumul la punctele în care ne întâlnim, să-i ofer în sprijin pământul de sub picioarele mele, căutând în același timp pământul de sub picioarele ei, să ținem funcțională structura. Să folosesc cuvântul și să interpretez povestea încâlcită pentru a-i degaja punctele nodale, în așa fel încât să se imprime un

cuvânt comutator: să redimensioneze povestea interioară. Și căutăm prin tot ce studiem să comutăm: de la iluzia negativă la cea pozitivă, de la pulsiunea de moarte la pulsiunea de viață, de la întuneric la insight, de la agonie la elan vital.

Cum folosesc eu cuvintele, mă întreb în calitatea mea de psihanalist care merg în fiecare zi la cabinet și îmi petrec câteva ore din viața mea ascultând oameni, așezați pe divan sau pe fotoliul din față. Măntreb: cuvântul ce reprezintă pentru mine, cuvântul lor ce reprezintă pentru mine, cuvântul meu ce reprezintă pentru ei. Le urmăresc structura de gândire și aud afectul ascuns prin cotloanele corpului, căutăm o reprezentare bună care să ancoreze emoția difuză sau taciturnă, pentru ca apoi gândul rezultat să-și caute cuvântul potrivit, precis, cât mai exact să exprime o istorie deja, antropologie.

Cuvântul meu interpretare, gnoseologie, un fel de teorie miniaturală despre ce se vede, despre comportament și fenomene manifeste, pentru că uneori doar să numim aduce după sine un sine, pe care persoana nu și-l putea reprezenta, nu își putea imagina un propriu sine. O ipoteză despre

ce se află în spatele efectelor, un univers intern, ce ridică multe probleme specifice de epistemologie. Ascultăm realitatea psihică și avem știința simptomului.

Cuvântul meu semnificație, semiotică, pătrunderea sensurilor și semnificațiilor vocabularului tristeții, fericirii sau derizoriului, a realului, posibilului și imposibilului, a reversibilității și ireversibilității, a totului sau nimic, a conținuturilor refulate, părților clivate, negate sau reprimite, a evenimentului luat de două ori: trecut prin limbaj și în starea de lucruri. Ne formăm discursul în funcție de evenimente sau evenimentele în funcție de discurs, ce nu punem în limbaj și punem în acte. Semiologia modurilor de emergență ale realității psihice inconștiente.

Cuvântul meu instrumentul meu, extensia mea ce transportă acțiunile mele terapeutice, poveștile mele sau poemele mele, mă transportă pe mine și istoria mea de destin. Las inconștientul să se întâlnească cu inconștientul celuilalt, să creeze un spațiu de întâlnire, un câmp comun unde oprim cronologia și evenimentele se reiau în alt timp, al intempestivului. Un altfel de proces necesită alte evenimente ce vor aparține spațiului potențial, al preconștientului, nici al inconștientului și gândurilor fără gânditor, nici al conștientului și gândurilor stabilite. Aici este gândul maleabil, transformabil, aici este creația, aici îmi imaginez un sine, o reprezentare animată a celuilalt pusă într-o partitură de reverie, văzându-i străduința de a fi, evenimentul verbului a fi. Este mintea psihanalistului la lucru: intuiția științei, precizia poeziei și subtilul inconștientului.

(dintr-un alt punct de vedere)

*dacă nocturnul ne acoperă existența căci se știe efectul văzului în întuneric cu ochii deschiși,
oniricul ne dezvăluie prezența căci de asemenea se știe despre imaginarea cu ochii descriși.
să ne facem o cafea căci se simte de dimineață noaptea.*

Efemeritatea vieții și eternitatea ființării

Gheorghe FELEA

*„Cărțile sunt cărașii civilizației. Fără cărți istoria e mută, literatura nu are glas, știința este paralizată iar gândirea și meditația suspendate.”
Barbara Tuchman*

Giovanni Pico della Mirandola în lucrarea „Despre demnitatea omului” arată că supremul arhitect, Pantocratorul, atunci când a creat omul și l-a așezat în centrul Universului, i-a vorbit astfel: „O, Adame! Neconstrâns și nesupus niciunei îngrădiri îți poți alege și desăvârși singur propria natură, după cum îți dictează propria-ți judecată, (...) Nu te-am făcut nici ceresc, nici pământean, nici muritor, nici nemuritor, pentru ca singur să te înfățișezi în forma în care tu însuți o preferi. Vei putea să decazi în cele de jos, ce sunt lipsite de inteligență sau vei putea prin hotărârea spiritului tău, să renaști în cele de sus, ce sunt divine. Nu trebuie decât ca spiritul tău să o dorească.”

Mărturia Sfintei Scripturi despre viața umană ca dar divin este completată, în mod fericit de antropologia ortodoxă care definește valoarea transcendentă și infinită a persoanei umane. „Felul în care ne trăim fiecare zi,” a scris Annie Dillard în memorabila sa reflecție asupra vieții, „definește, desigur, felul în care ne trăim viața.” Un vade mecum pentru a da existenței sens este inestimabilul tratat al filozofului roman Lucius Annaeus Seneca „Despre efemeritatea vieții” (De brevitate vitae), din care extragem câteva pasagii.

„Cea mai mare parte a muritorilor, se plânge de zgârcenia naturii, căci venim pe lume pentru prea puțin timp”; „Natura s-a arătat atât de generoasă față de animale” pe când, omului, născut pentru fapte așa de mărețe, i-a hărăzit un sfârșit atât de apropiat”. „Nu avem la îndemână puțin timp, ci pierdem foarte mult timp. Viața este destul de lungă și ne-a fost dată din belșug pentru înfăptuirea celor mai înalte lucruri, cu condiția să știm să ne-o chibzuim.” „Într-adevăr, viața este scurtă nu pentru că așa o primim, ci pentru că așa ne-o facem...nechivernisându-cum se cuvine”.

Cu milenii înainte de binecunoscuta zicală „timpul înseamnă bani”, Seneca ne atrage atenția că nu prețuim timpul ca pe o resursă valoroasă, deși este cu siguranță cea mai prețioasă

și mai puțin regenerabilă: „Oamenii sunt foarte atenți cu averile lor; când însă vine vorba să irosească timp, devin extrem de risipitori cu singurul lucru unde s-ar justifica manifestarea zgârceniei.”

„Celor care își irotesc timpul, Seneca le face o muștrare foarte directă: „Trăiți ca și cum vă este merit să trăiți veșnic; vă comportați ca muritorii în temeri și ca nemuritorii față de dorințe” . Nouăsprezece secole mai târziu, Bertrand Russell, o altă minte luminată a umanității, se lamenta în mod retoric: „Ce câștigăm dacă dobândim lux și sănătate, când nimeni nu mai știe cum să le folosească?” Chiar și Seneca, scriind în secolul întâi, „vedea lipsa de timp – acel demon dualist al distracției și preocupării — ca pe o dependență care ne împiedică să dobândim arta de a ne trăi viața”. „Nicio activitate nu poate fi îndeplinită cu succes de o persoană preocupată pentru că mintea nu absoarbe nimic în profunzime atunci când este distrasă, ci respinge tot ceea ce, ca să spun așa, se îngheșuie în ea. Un om preocupat este prea puțin interesat să-și trăiască viața deși nu există nimic mai dificil de învățat.

Conduși de dorința obsesivă de a ne asigura că ce urmează are ceea ce lipsește momentului prezent, observa Seneca, reușim să devenim, așa cum un alt înțelept a exprimat, „desavârșiți fugari de noi înșine.”

Seneca avertizează că: „Fiecare gonește prin viață și este bântuit de dorul de viitor și obosit de prezent. Dar omul care își organizează fiecare zi ca și cum ar fi ultima, nici nu tânjește după și nici nu se teme de ziua care vine... Nimeni nu apreciază valoarea timpului: oamenii îl folosesc neglijent ca și cum nu ar costa nimic... Trebuie să fim preocupați să păstrăm ceva ce nu va mai fi la un moment dat”.

„Despre efemeritatea vieții” este o lectură sublimă care ar putea fi completată cu „Lecțiile nemuritoare de viață ale lui Montaigne despre Arta de a trăi ” și lucrarea lui Alan Watts despre „Cum să trăiești și să fii prezent.” Recomandăm cu căldură și volumul „Mic-dejun cu Seneca”, publicat de cel mai talentat și uman scriitor al tradiției stoice filosoful David Fideler. Autorul a citit zilnic Seneca la cafeaua de dimineață vreme de zece ani și ne prezintă opera celui care a trăit printre cei mai bogați și mai puternici oameni din Roma și a fost principalul sfetnic al împăratului Nero. Epistolele lui Seneca, „cel mai convingător și mai elegant dintre scriitorii stoici”, „conștiința Imperiului” Roman.

Structurată în 14 capitole care surprind principalele suferințe sufletești ale omului din toate timpurile și remediile lor desprinse din învățăturile lui Seneca, volumul filosofului american include și un set de exerciții stoice pentru o viață care merită cu adevărat trăită.

Lumea lui Seneca nu era mai puțin în criză decât cea de astăzi. În calitate de sfetnic principal al lui Nero, filosoful roman a văzut multe și a trăit și mai multe – bogăție, influență, exil, asasinat politic, despărțirea de familie, moartea fiului său. Pe toate le-a depășit păstrându-și echilibrul interior și aplicând principiile filosofiei stoice în viața de zi cu zi. Chiar și când i se ordonă să-și curme viața, în ultimele clipe, Seneca ține un discurs despre filosofie în fața prietenilor săi. Astfel, cei care vor proceda la fel ca David Fideler și vor lua zilnic Micul dejun cu Seneca vor fi surprinși de capacitatea uimitoare a acestuia de a înțelege mecanismele sufletului omului și de a oferi soluția potrivită pentru situații dificile de viață. Dialogul peste veacuri cu una dintre cele mai strălucite minți ale omenirii anulează distanța temporală. „La urma urmei, timpul lui Seneca este timpul nostru. El este

contemporanul nostru și împărtășim sincer aceleași preocupări”, spune scriitorul și filosoful David Fideler.

O criză afectivă a schimbat relația pe care David Fideler o avea cu Seneca și scrierile lui. El salvează de laucid o bună prietenă iar emoțiile și disperarea l-au determinat să apeleze la psihoterapeut. Dar, pentru recăpătarea echilibrului mintal și emoțional, cel mai util lucru a fost lectura, zilnic, a scrierilor și scrisorilor lui Seneca. Cuvintele lui Seneca au fost ca un balsam.

Aceasta nu este o întâmplare, deoarece o parte dintre celebrele scrieri ale lui sunt lungi mesaje de consolare către prieteni, prin care îi sfătuia cum să depășească trăirile dureroase. În fine, ele au dat roade și după 2000 de ani, petru că vocea înțeleaptă și fermă a filosofului ajută la recăpătarea sentimentului că ești o ființă umană normală. David Fideler a descoperit în Seneca un gânditor profund, cu o viziune mult mai cuprinzătoare și mai satisfăcătoare asupra vieții decât avem noi astăzi. Astfel, autorul a constatat că, peste două veacuri, Seneca poate fi un mentor și un camarad înțelept, care oferă sfaturi practice despre condiția umană, despre psihologie și despre cum să duci o viață fericită și înfloritoare. Consilierea senecasciană capătă, uneori, inflexiuni aroristice precum: „Nu pentru că sunt grele [obstacolele] nu îndrăznim, ci fiindcă nu îndrăznim sunt grele“.

Consonant cu tema noastră este, în special, capitolul II din lucrare intitulat „Cum să valorifici din plin timpul“. Potrivit lui Seneca, „Ai nevoie de o viață întregă ca să înveți să trăiești“, dar mintea preocupată a unui dependent de muncă nu asimilează nimic profund, fiindcă se concentrează mereu asupra sporirii averii și creșterii statutului în viitor. Mințile preocupate nu se pot bucura

pe deplin de momentul prezent. „Cea mai mare greutate în viață este așteptarea care atârnă de mâine și îl pierde pe azi“.

Într-o altă lucrare, Seneca scrie următoarele: „Sunt împreună cu toți oamenii de seamă: spre ei îmi îndrept gândurile, în orice loc și-n orice secol vor fi trăit“. El scrie că înțeleptul nu e deloc închis în aceleași hotare ca și ceilalți.. Toate secolele i se supun ca unui zeu. E vorba despre un timp trecut? El îl va cuprinde prin amintire. Prezentul? Îl folosește. Cât despre viitor, se bucură de el dinainte. Reunirea tuturor acestor momente într-unul singur îi face viața lungă.

Viața cea mai scurtă și mai neliniștită o au cei care uită de trecut, neglijează prezentul și se tem de viitor. Când ajung la capăt, își dau seama, prea târziu, că au fost tot timpul ocupați cu a nu face nimic. Prin această idee remarcabilă, Seneca sugerează că oamenii cei mai fericiți nu trăiesc doar în prezent. Ei pot experimenta valoarea supremă a timpului, împletind trecutul, prezentul și viitorul. În acest fragment, el nu se mai referă la timp ca la o resursă limitată, care s-ar putea epuiza într-o zi dacă nu o folosim cu înțelepciune. Putem trece de la penurie la apartenența la o comunitate umană atemporală și inepuizabilă.

Filosoful ne provoacă să descoperim aspectele atemporale și valoroase ale naturii umane și, prin acest proces, să devenim mai buni, mai profunzi și mai înțelepți. A învăța cum să trăim mai profund este soluția alternativă la „preocupare“ și goana bezmetică după ceva de făcut. Asta nu înseamnă că trebuie să devenim filosofi. Însă dezvoltarea interesului pentru artă, muzică, arhitectură, știință, astronomie, istorie, literatură sau o tradiție spirituală — pentru a numi doar câteva — poate ajuta

orice om modern să trăiască mai profund. Grație acestor interese, putem asimila o parte din înțelepciunea și realizările celor mai mari gânditori ai trecutului, cu care încă putem dezvolta o relație. În acest fel viețile noastre nu se vor mai limita doar la epoca actuală, ci se vor extinde și vor fi cultivate de o comunitate atemporală a spiritului uman. Astfel, efemeritatea ființei cochetează cu eternitatea creației, evidențiind valoarea reală a timpului.

Deși marea majoritate a oamenilor nu conștientizează acest fapt, totuși, în fiecare zi, pe toată durata existenței, fiecare dintre noi primim o valoare inestimabilă: 86. 400 de secunde. Din păcate, nici în fiecare clipă, nu valorizăm acest capital temporal și nici măcar seara, nu evaluăm modul în care, peste zi, am creditat acțiunile noastre din acest tezaur inestimabil. Mulți dintre noi nu realizăm că deciziile noastre generează fertilitatea timpului sau risipirea vremii.

Să fim preocupați permanent să devenim cea mai bună versiune a prototipului uman! Să începem ACUM să dăm valoare fiecărei secunde! Miracolul zilei de ieri este deja istorie, ziua de mâine este un mister care se întrupează prin fiecare SECUNDĂ a devenirii unui AZI fabulos din viața ta.

Regretabil este faptul că, de cele mai multe ori, nu realizăm că resursele unui individ/popor, fie morale, fie materiale, au în orice moment un potențial mărginit. (...) Timpul, resursele, tăria morală și istețimea intelectuală întrebuițate pentru o lucrare de prisos, necum pentru o lucrare greșită, sunt în veci pierdute pentru lucrarea cea trebuincioasă și cea adevărată. Amândouă nu pot merge laolaltă, tocmai fiindcă izvorul puterilor unui/unei individ/națiuni nu sunt nesecate, ci sunt din fire mărginite, așa cum grăita însuși Maiorescu: „Ai un singur bloc

de marmură: dacă îl întrebuițezi pentru o figură caricată, de unde să mai poți sculpta o Minervă?”.

Georg Lukács relevă, în *Estetica sa*, „variabilitatea infinit concretă a kitschului“, care poate fi „vulgar sau rafinat, «sănătos» sau decadent, bun sau prost din punct de vedere formal, realizat cu talent sau fără talent“ etc. Alți cercetători ai fenomenului, dintre care aș aminti, alături de Hermann István, pe Gilo Dorfler, cu *Il Kitsch* (1968), pe Abraham Moles cu *Psihologia kitschului*(tradusă în română în 1980), și pe compatriotul nostru Gavril Máté cu volumul *Universul kitschului*. O problemă de estetică (1985), largesc și mai mult sfera noțiunii. Se vorbește astfel despre kitsch ca mentalitate, concepție și stare de spirit, despre omul - kitsch ca purtător al acestora, despre un univers al obiectelor kitsch, despre o artă kitsch etc. Există o etică kitsch, caracterizată prin refuzul autenticității, prin triumful aparenței asupra esenței, există kitsch în sfera comportamentală, există kitsch în viața cotidiană, manifestat prin frenezia acumulării, aglomerarea obiectelor, inadecvarea și mediocritatea lor.

Numitorul comun al tuturor înfățișărilor kitschului îl reprezintă tendința de uniformizare sau, cu alt termen, entropia socială. Noțiunea fizică de entropie, aplicabilă sistemelor naturale închise, exprimă tendința omogenizării componentelor prin anularea spontană a diferențelor. În sfera socială, entropia devine sinonimă cu uniformizarea indivizilor, ștergerea deosebiriilor, instalarea banalității și mediocrității colective. În contrast cu alte definiții, care invocă prezența anumitor trăsături distinctive, definiția omului-kitsch se construiește ca un inventar de absențe: lipsă de personalitate, lipsă de relief, lipsă de consecvență, lipsă de caracter. Pe acest teren

al vacuității se dezvoltă intens receptivitatea la locuri comune, colportarea asiduă a clișeelelor, imobilismul cerebral.

„Omului-kitsch – remarcă Hermann István – nu- i place să i se submineze părerile, gândurile, închipuirile. Dimpotrivă, îi place ca ele să- i fie întărite, să i se confirme neîncetat că numai cunoștințele sale sunt valabile, că gândirea sa este cea justă, că ideile sale sunt cele adevărate. Tot ce vine în contradicție cu ele este considerat minciună, în schimb ceea ce le confirmă este, firește, purul adevăr.“ Potrivit aceluiași autor, gândirea omului- kitsch ascultă de principiul logicii reductive, care limitează totul la relația cauză–efect și eșuează în tautologie.

Caracteristic e totodată un fenomen al dedublării, în cadrul căruia insul mărginit și obscur ajunge a se crede o personalitate, se transpune imaginar într- un rol și încearcă să se comporte în consecință. Privirea lui se îndreaptă constant spre categoriile sociale superioare, a căror existență îl fascinează, mobilizându-i resursele mimetice.

Optimismul lui e clădit pe iluzii, idealul lui este ca o forță din afară să- l ia sub ocrotire și să- l scape de griji, slaba priză la realitate se asociază cu gesturi de evaziune, situate ele înseși la un nivel precar și derizoriu.

O alternativă benefică pentru depășirea condiției de „om-kitsch” este să dați curs îndemnului lui Gustave Flaubert, din Scrisoare către Mlle de Chantepie, iunie 1857: „Citiți ca să trăiți.”

Astfel, veți avea acces și la studiul Istoria eternității, în care Jorge Luis Borges abordează problematica eternității, un concept fragil care a determinat de-a lungul istoriei, o amplă și sensibilă dezbatere

teologică, filozofică și științifică Studiul pornește de la ideea lui Plotin conform căreia în definierea naturii timpului „este indispensabil să cunoaștem în prealabil eternitatea“. La Platon, în dialogul Timaios, timpul este „o imagine mobilă a eternității“. Pentru Borges, dacă timpul este „cea mai vitală problemă a metafizicii, eternitatea este un joc ori o speranță oboșită“.

O primă problemă identificată de Borges în privința timpului este precizarea sensului curgerii acestuia: dinspre trecut spre viitor sau dinspre viitor spre trecut, deoarece ambele variante sunt la fel de verosimile și la fel de neverificabile. Astfel, autorul notează că, de exemplu Bradley respinge viitorul, pe care îl consideră o simplă construcție a speranței noastre, în timp ce o școală filozofică din India neagă prezentul pe motiv că nu poate fi surprins sub nicio formă. O altă dificultate a timpului ar fi și faptul că timpul individual nu poate fi sincronizat cu timpul matematic. Aplicată timpului, concepția eleată despre mișcare duce inevitabil la anularea scurgerii timpului.

Pe de altă parte ,eternitatea imaginată în diferite forme nu reprezintă o adăugare mecanică a trecutului, prezentului și viitorului. Borges este fascinat de ideea simultaneității, așa cum este enunțată în Eneade: „Inteligența Divină cuprinde laolaltă toate lucrurile. Trecutul se află în prezentul său și tot astfel viitorul. Nimic nu se scurge în această lume, în care persistă toate lucrurile, liniștite în fericirea condiției lor“. De asemenea, materia ar fi ireală, primind formele universale asemenea unei oglinzi: „împlinirea ei nu este altceva decât împlinirea unei oglinzi, care simulează că este plină, dar este goală; e o nălucă ce nici măcar nu dispăre, fiindcă nu are capacitatea de a înceta să fie“, idee reluată mai târziu de Malon de Chaide, în imaginea peceții

octogonale de aur care imprimă în ceară diverse forme. Acestea, fiind de ceară, valorează puțin: „în făpturile Domnului se află aceste perfecțiuni finite și cu valoare mică”; pe de altă parte, „în Dumnezeu sunt de aur, sunt chiar Dumnezeu“. În concluzie, constată Borges, pe baza exemplurilor, „materia nu este nimic“.

Pentru Plotin (în Cartea a cincea din Eneade) eternitatea este alcătuită dintr-un inventar general: Virtuțile, Actele, Numerele, Mișcarea, Armonia, Ritmul, Omul, Culorile primare. Arhetipurile ordonate ascendent sunt: Diferența, Egalitatea, Mișcarea, Chietitudinea și Ființa. Eternitatea, în urma analizei aplicate filozofiei lui Platon și Plotin este, constată Borges, „mult mai săracă decât lumea“.

În partea a doua a studiului este analizată eternitatea creștină, plecând de la cartea a unsprezecea a Confesiunilor Sfântului Augustin.

Conceptul de eternitate are, în viziunea lui Borges, o puternică descendență religioasă. Episcopul Irineu contestă inferența gnosticilor conform căreia „Tatăl este anterior Cuvântului, iar Tatăl și Cuvântul sunt anteriori Duhului Sfânt“, prin ideea că „zămislirea Fiului de către Tatăl și pogorârea Sfântului Duh de la amândoi – nu s-a petrecut în timp, ci secătuiește dintr-o dată trecutul, prezentul și viitorul“. În credința creștină, adaugă Borges, „prima secundă a timpului coincide cu prima secundă a Creației“. Acest aspect anulează imaginea unui „Dumnezeu vacant“ al unei eternități anterioare. Eternitatea este un atribut al nelimitatei minți a lui Dumnezeu. Pe de altă parte, discuția despre predestinare ab eterno, include ideea că dacă oamenii percep faptele reale și își imaginează faptele posibile și viitoare „pentru Domnul nu există această

distincție, care aparține necunoașterii și timpului“.

Borges crede că „universul cere eternitatea“, mai mult, că dacă o singură clipă atenția lui Dumnezeu s-ar abate de la mâna care scrie „aceasta ar cădea în neant, trăsniță parcă de un foc de lumină“. Concluzia este antologică: „păstrarea acestei lumi este o neconținută creație [...] verbele a păstra și a crea, aici atât de învrăjbite, sunt sinonime în ceruri“.

Partea a treia a studiului se structurează în jurul ideii lui Jorge Santayana conform căreia „a trăi înseamnă a pierde timpul: nu putem recupera sau păstra nimic decât sub forma eternității“, completată cu un fragment din Lucrețiu despre „amăgitoarea împreunare trupească“.

În viziunea lucrețiană, îndrăgostitul este asemenea celui însetat care încearcă în vis să-și potolească setea. Pentru acesta, toate gesturile înflăcărare ale iubirii îndrăgostiților „sunt zadarnice, fiindcă nu izbutesc să se piardă unul în celălalt, nici să se contopească într-o singură ființă“.

Borges consideră că identitatea personală este strâns legată de memorie, iar universul nu poate exista fără eternitate: „fără o eternitate, fără o oglindă delicată și tainică a ceea ce a trecut prin suflete, istoria universală este timp pierdut și tot astfel, în cadrul ei, istoria noastră personală – ceea ce ne provoacă senzația stânjenitoare că suntem niște năluci“.

Va continua!

Memoria prezentului

Victoria MILESCU

Poetul Marius Arbănași ne propune noua sa carte de versuri, *Memoria oglinzii* (Editura Hoffman, 2021), prefătată generos de Florian Copcea, care spune: „Marius Arbănași este un intelectual umblat prin labirint (fără să devină victima tentațiilor ontologice care pândesc după fiecare colț), lăsând impresia prin gesticulație și act, că hazardul este inutil atunci când eroul liric a impus ordine și l-a izgonit pe *travestitul Minotaur* din construcție. Așa s-ar putea imagina una dintre ipostazele literaturii momentului, sugerată inteligent, de poetul în discuție.” Titlul cărții trimite la motivul oglinzii, cu atât de multe conotații în artă, în special în literatură. Oglinda are ceva magic, ireal, iar cioburile ei sugerează fragmente de lume, o lume distorsionată. Astfel, poeziile acestei cărți vor parcă să reconstituie o lume cu întreaga ei diversitate tragi-comică din observații, impresii, idei, sentimente prinse în formula prozodiei clasice, a versului liber sau chiar a versului popular.

Poetul e un bun receptor, adaptat la realitatea contemporană, dar și un bun scriitor, captând mesaje și imagini care se assemblează parcă de la sine și te surprind prin bucuria libertății lor de exprimare. Marius Arbănași scrie dezinvolt, lejer, fără constrângeri ale genului, dar și fără subtilități. Cartea se deschide cu un consistent poem

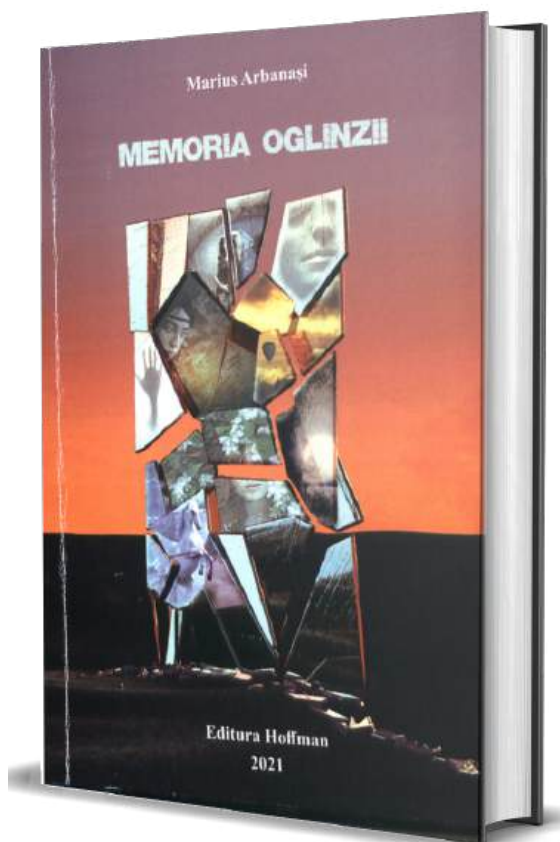
„didactic”, „Ți-aș scrie...(Laudă speciilor lirice)”, în care profesorul de limba română nu se dezmente și nu rezistă să nu facă o minipledoarie, ludic-ironică, privind aceste specii: oda, epigrama, elegia, imnul, sonetul, rondelul, pastelul etc., arătând totodată varietatea opțiunilor de creație, din care vom regăsi, fragmentar sau aluziv, în cartea sa, care încearcă să reconstituie oglinda unei lumi reale sau imaginare, cu personaje cunoscute sau necunoscute.

Poezia sa e neconvențională, dar nu șocantă, individualizând-se prin inventivități lexicale, autorul „sacrificând” uneori forma în favoarea ideii de fond, rima și ritmul suferind imperfecțiuni, atunci când e vorba de prozodia clasică. Marius Arbănași scrie sub impulsul a ceea ce vede și simte, neindiferent la dramele și convulsiile realității prezente, în centrul liricii sale aflându-se cu predilecție eul personal în echilibru instabil cu eul social. Poetul se analizează, se caracterizează în pandant cu lumea în care trăiește. Dar cel mai acut se autodefineste în raport cu ființa iubită, până la identificare, dizolvare, soluție, prin „vocea cântecului”, întrebându-se abisal „Eu cine mai pot fi?” Dubitațiile sale sunt totuși într-o notă senină, autorul recunoscându-se în esență un sentimental: „De-n caii verzi, drept sacramento, într-o zi n-o să mai crezi,/

Nu încerca să-ți reproșezi, ești făcut din sentimente!”

Iubirea, trecerea timpului, extincția sunt tot posibilități de autocunoaștere, de reflecție asupra propriei individualități. Poeziile de dragoste sunt reticente, înviorate de un spirit jovial, sesizând și accentuând latura amuzantă, comică a situațiilor, în fapt o eschivă în fața tristeții, a presimțirii sfârșitului care vine pentru orice ființă. Rămâne însă ca aspirație permanentă fericirea, ușor nebuloasă, dar cine a putut-o defini exact, având chiar o „Poză a fericirii” cu chipul poetului. Marius Arbănași nu este un deprimist, un lacrimogen, deși nu poate să nu ia în considerație și latura gravă a umanității, spunând în poezia „Rădăcini”, cu o anume detașare filozofic-melancolică: „Uneori, mai dispărem,/ Seduși de-o altă haină,/ Și înadins întârziem,/ Sfidând a lumii taină.” Autorul se poate abstrage ușor din registrul nostalgic, plonjând în spațiul unei realități minate de provocări și pericole, față de care se pronunță printr-o rostire energică, îndemnând la acțiune directă: „Iubiți-vă-n cătarea puștii,/ pe glonț-sictir, cu zarea-n joc,/ iar ce rămâne/ donați stelei/ care la toți e cu noroc.”

Ca mulți alți poeți, și Marius Arbănași se întreabă ce este poezia, ce-i poetul, acesta fiind oglinda în care se reflectă lumea, având o „Muză-n avatar”: „oglină, crăiasă-n jocuri,/ îi pune muzei/ chip/ de poezie”. Totodată, relevă legătura sacră, tainică și sacrificială între poezie, poet și Dumnezeu: „Atât de sacru/ mi-e chipul poeziei/ că orice fotografie/ ar însoți-o/ n-are destul fior/ și suflet/ să-i mâne, din sincerități,/ trăirile-n icoană.// De-aceea, Doamne, socotesc/ că ori e mult-mult sacru/ în mine,/ ori, pe pământ,/ lași prea puțin/ din tine!” Poetul nu are doar „o inimă-n exces”, ci și un bogat bagaj lexical folosit

cu inventivitate. În poezia sa coabitează firesc cuvinte vechi, neaoșe, regionalisme, neologisme, iar când nici acestea nu reușesc să-i exprime așa cum și-ar dori patosul liric, atunci inventează termeni, face combinații savuroase oferind textului originalitate, și deci, unicitate: „Ieri-ule, ce scuze cauți?”, „Inconfidențe”, „verande venustate”, „nopti de cărindar”, „clișeu beatitud”, „cer reniu”, „clipă de arâng”, „încherb”, „zapiscă”, „glagorii”, etc. În „Morfoego-uri”, adie o briză nichitastănesciană: „Tu te-ai florar,/ eu m-am gustar/ și tot așa-ncherbarăm/ vara!/ De nea/ te-ai vrea,/ eu/ fulg mă curg/ și-n albul ei/ tot un colind/ să ne ningă/ vioara!..” Marius Arbănași scrie o poezie dezinhbată, cu aplomb, ale cărei disponibilități ideatice, semantice vorbesc despre ceva esențial din lumea noastră, adică „Viața – o favoare sub soare”.

Ziua de 5 imix

Mara Lauretta **BALABAN**

Ziua de 5 imix

Maiășii nu-și depozitau armele
Ei dormeau cu ele sub capul plin de pene
Pene colorate cu cerneală vie
A doua zi chemau ploaia
Împingând toiagul cioplit cu trăsnet
Spre cerul-casă al zeilor

Prin picăturile de ploaie
Maiășii telegrafiau Iubirea de milenii
Îmbătându-se cu balche
Umpleau Chiapasul cu mici maiăși
Cu capete împodobite cu pene
Colorate cu cerneală vie
De ziua 5 imix

Imperative de iubire

Pliază-mi respirația peste a ta
Respiră-mă
Taie bucățică de piele-mi
Și pune-o bandaj peste rana ta
Stoarce tifonul plin de durere
Întinde-l apoi pe fruntea rece
Făcând tâmpele să zvăcnească
Zâmbet
Ia-mi amprentele și ștampilează cu ele
Povestea
Întreabă-mă doar ce titlu să îi dăm
!!

Pe mod avion

Absorbim aerul și-l punem în capsula
noastră
Aprindem întunericul astfel încât
Să vedem de unde să descătușăm cătușa
Acul scrâșnește ritmul nostru
Pe vinilul neobosit
Rămânem pe mod avion
Bandajele au căzut
Le-ai ars într-un bol tibetan
Și-ai bătut gongul pasiunii
Pe umărul meu

Carousel

Asociația psihiatrilor faustieni din America
 A decis ca fiecare dintre noi
 Să ne luăm o vacanță
 Pe cășori de lemn
 În ritm de bachata
 Cu scopul dinamitării cercului vicios
 De ură de sine și autodistructivitate
 De visuri mici și fără rost
 De iubiri sfârtecate în conuri de umbră
 De adevăruri strivite de tiruri conduse
 dement

Și carouselul se învârte
 Iată că și Faust a revenit la gânduri mai
 bune

Când nu mă tu

Te bandajez cu poezie
 Direct pe pielea inimii
 Când nu mă tu
 Îți repar corzile nevibrante
 Paralizate în drumul lor spre balconul meu

Când nu mă tu
 Simt răgușeala notelor cele mai înalte
 Și le scuip într-o oglindă verde
 Să se întoarcă melodii

Când nu mă tu
 Afîșez pe casa scării
 Orarul de vizitare
 Poate-mi vii

Nu mă tu...

...și dacă mi-ai aprins aripile
 Pântecul mă trage în jos
 Mă simt ca o piramidă înecată în Nil
 Afîșez o reclamă falsă
 De dragul miresei din mine

Dar adevărul stă întors cu fața la perete
 I se vede doar șira spinării scoliozată
 Când mă tu...
 ...e zbor

Îmi ești liniște

Dau volumul mai tare
 Să-ți prind toate notele
 Să-mi rămână inubliabil în sânul devorator
 de note
 Și mi-e atât de liniște

Citim împreună coregrafia intimității noas-
 tre
 Din cartea cea nouă
 Ca prin pliurile desfăcute ale unui acor-
 deon...
 Îmi ești liniște

Pișcătura spațiului anost din vecinătate
 A lucrurilor și a oamenilor care se întâmplă
 vis a vis
 Nu ne ostracizează auzul
 E liniște
 Și noi ne fredonăm unul pe altul rockedenic

Incizia în talpă

Mi-ai pus prin toate buzunarele vestei
 Câte o fărâmbă din tine
 Din parfumul tău de n carate
 Din suflul plămânilor striviți pe sâni
 Din conturul nărilor care mă inspirau
 Fără să mă pună la loc printr-un expir
 Din sunetul pielii îmbrățișate
 Dar te-ai gândit că atunci
 Când voi rămâne cu buzunarele goale
 Să găsesc drumul înapoi
 Și mi-ai făcut o incizie în talpă
 În care-ai scrijelit
 O hartă

Martor

Adrian ZĂINESCU

CELSIUS

De fiecare dată când te privesc,
îți fur o parte din căldura
cu care îți menții curbele perfecte.
Nu mai mult de o jumătate de grad Celsius,
cât să nu bagi de seamă,
dar îndeajuns pentru mine
ca să roșesc, privindu-te.

UNIVERS

Când stai goală
pe canapeaua mea extensibilă
de burlac întârziat,
universul tot se mută în tine.
În jurul tău încep să se învârtă planete,
galaxii, constelații,
se face liniște ca-n vidul cosmic,
dispar lumi întregi, religii, credințe de mii
de ani,
însăși lumina sfârșește absorbită,
spațiul întreg se îngustează, pârâie, se fisu-
rează,
căutând să ia forma curbelor tale,
timpul se dilată și se scurge mai lent,
relativitatea își pierde întreaga ei
aplicabilitate,
iar intensitatea forței gravitaționale capătă
amploare
cu cât mă apropii mai mult
de cearceaful pe care stai tolănită

ca un întreg univers
de care sunt absorbit atât de lent,
încât corpul meu sfârșește treptat într-al tău.

MARTOR

Când îmi povestești visele,
sunt nevoit să te cred pe cuvânt,
pentru că n-am de unde să știu
adevărul gol-goluț.

Poate de asta mă apucă uneori
o invidie de neînțeles,
pentru c-aș vrea la nebunie
să fiu martorul tăcut
al tuturor viselor tale de astă noapte,
de mâine dimineață,

dar, mai ales, de dinainte de noi,
ca să dibuiesc pe acolo
pe cel care ar fi trebuit să fiu.

Așa că nu am altceva de ales
decât să te cred pe cuvânt
și să-ți sforăi în fiecare noapte la ureche,
ca să-ți amintesc să mă visezi.

HEMINIC

Fierul din mine mă trage spre nord.
Lipsa lui mă tot trage la somn.
Oricât aș încerca, nu reușesc să găsec
un echilibru perfect al nivelului de fier
care să mulțumească pe toată lumea
și să mă țină lângă tine, aici, în sud-est.
Poate de asta te sorb din priviri,
încercând să-ți ghicesc surplusul de fier
pe care ești dispusă să mi-l cedezi
și în noaptea aceasta.

PROCENTE

Aș dori să înot în toate
cele 70 de procente de apă din tine,
să mă cufund de tot, pentru totdeauna
și să sălășluiesc acolo ca o vietate marină
cu membranele interdigitale
încrețite de atâta îmbăiere,
să ies la malul restului tău de 30 de
procente
doar o singură dată pe an,
și atunci doar cât să trag puțin aer
și să-mi amintesc cine sunt, dacă sunt
și dacă voi mai fi vreodată fără tine,
în timp ce soarele tău mă încălzește pe
dinăuntru,
ca un cuptor pe care-l hrănești zi de zi
doar cu o coborâre înceată de pleoape,
ca să nu-mi faci valurile prea mari
și să naufragiez apoi în afara ta.

TRISTIA

Ce tristețe pe Ovidius,
exilat între barbari,
pe malul apei căreia ai lui
îi dăduseră numele
de marea cea primitoare
și ce bucurie pe mine
când o văd măcar
câteva zile pe an,
torcându-mi la picioare
și gudurându-se, val cu val,
ca un motan somnoros.
Ce bucuros ar fi fost el
dacă Augustus
l-ar fi chemat la Roma,
departe de Pont,
și ce trist eu
când pregătesc bagajul de plecare,
privind pentru ultima oară marea
pe care nu știu ce neinspirat
a numit-o neagră,
când ea mă privește acum
cu ochi de-un verde turcoaz
și lăcrimați de rămas bun.

Antologii și antologatori

George LATEȘ

În cultura română, cu precădere în cea literară, antologiile au jucat un rol determinant, de răscruce și de schimbare de canon literar, de aceea orice nouă tentativă de acest gen este binevenită. Suntem în fața unei astfel de încercări de a lega două domenii, aparent disparate, poezia și psihiatria, într-o îngemănare care vizează nu doar poeți/poetese, ci și psihiatri, inclusiv un artist plastic de excepție, Alex Ivanov, care secondează cu imagini din propria creație universul abisal al poeziei, inclusiv cu texte lirice care-i aparțin. Aparent, doar aparent, poezia și psihiatria nu se învecinează, dar, totuși, starea de poezie, când autorul se detașează de toate cele lumești și trăiește iluzia creației, incumbă și o doză de alienație, pe care psihiatrii o pot pune în șabloane de cuvinte, care fac bine autorului, într-o oarecare măsură, mai mult însă psihiatrului, care-și găsește aici un teritoriu necunoscut, pe care-l poate explora cu alte instrumente decât cele specifice teoriei literare.

Antologia de poezie contemporană, coordonată de psihiatra-poetă Simona Trifu, poartă un titlu incitant, **Xenomorfie**, explicat în preambulul elegantului volum de Florina Zaharia, cea care s-a îngrijit de lansarea acestuia cu prilejul Zilei Mondiale a Poeziei din anul de grație 2025, mai exact 21 martie, celebrată în eleganta sală

a Centrului Cultural Dunărea de Jos și onorată de prezența a peste 100 de creatori de frumos: poetic, pictural și hermeneutic.

Au fost premiați câțiva poeți, s-au derulat și evenimente complementare poeziei, s-au produs interferențe între poezie și psihiatrie, între literatură și pictură/grafică, s-au organizat degustări de cafea și dulciuri, s-a celebrat poezia prin poezii recitate de autorii volumelor premiate, într-un cuvânt a fost un regal sărbătoresc, marginal cu starea liturgică, cu cea de rugăciune. Astfel de evenimente sunt unice în viața cetății, de aceea continuarea unei astfel de tradiții vibratile se impune de la sine. Prezența semnificativă a unor oficiali locali și a oaspeților din Moldova de peste Prut dă garanția continuității evenimentiale.

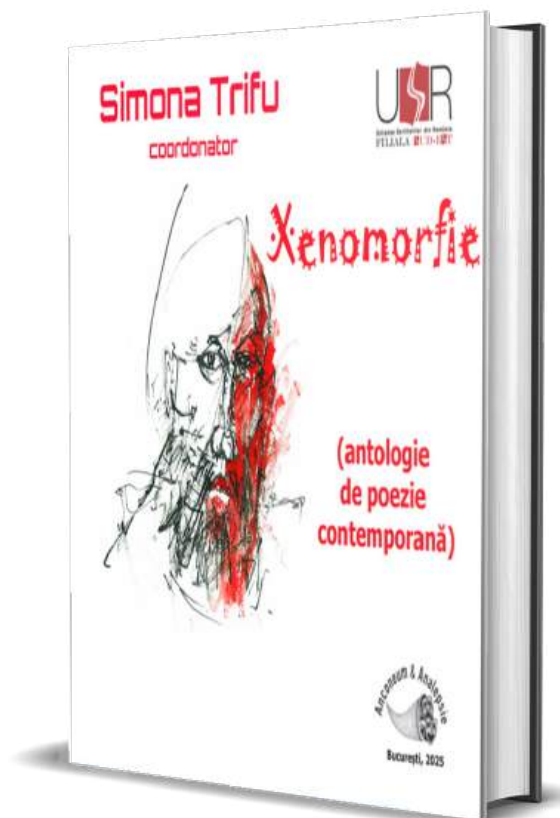
Un cuvânt, precum xenomorfie, invocat ca titlu al antologiei în exegeză publică, poate stârni mirări, ironii și chiar refuzuri uzuale, deși este de mult intrat în dicționare și folosit în limbajul tehnic, cu încercări timide de a-i extinde aria de impact lingvistic. Dicționarul de Neologisme îl înregistrează ca atare, cu trimiteri spre etimonul grecesc (xenos-străin și morphie-formă, inclusiv filieră franceză (xenomorphie). Evident că inițial, a fost folosit în sens denotativ ca proprietate a unui mineral de a se prezenta sub altă formă

cristalografică decât cea obișnuită, datorită mineralelor înconjurătoare formate anterior.

Ne vin în minte instantaneu florile de mină, cu colorit variat și forme imprevizibile, efect al acestei vecinătăți cu altele înrudite dar nu identice. Cuvântul în sine, pe care va trebui să ni-l asumăm pentru a desemna astfel de „contaminări” este un artificiu lingvistic în care xeno-desemnează un element de compunere savantă cu semnificația de „străin”, „oaspete”, altfel zis, un soi de metisaj mineralogic, care prin extensie poate desemna contaminare, benefice între culturi, etnii, religii și alte constructe de acest gen, cu efecte benefice în cadrele civilizației contemporane, mult mai permisivă la astfel de suprapuneri sintetizatoare decât clivajele de altădată, exclusiviste și intolerabile.

Antologia de poezie contemporană, apărută sub sigla editurii Anconeum & Anolepsie, cu sprijinul substanțial al Centrului Cultural „Dunărea de Jos” și al Editurii acestuia, care se ambiționează să demonstreze, prin eșantionări de diferite facturi, că poeziei și poetului/poetesei îi stă bine și când se așază pe canapeaua lui Freud sau când își asumă oglinda și oglindirea ca limbaj peremptoriu al actului poetic. De aceea le-am suspectat, chiar le-am spus-o în privat celor patru protagoniste ale actului psihanalitic derulat pe scena festivității de vineri, 21 martie a.c. că analizele lor, oarecum rupte de actul creativ, sunt reflexe narcisiste. Le-a făcut plăcere să psihanalizeze și să se deconspire individual prin textele citite sau rostite că sunt ele înseși obiect al actului psihanalitic.

De aceea vedem canapeaua sau fotoliul din cabinetul de psihanaliză dublat de două oglinzi: una în care să se privească la intervale regulate pacientul, dar și psihiatrul, pentru care granițele dintre unul și celălalt

devin fluide, uneori producându-se chiar schimbări de rol. Oglinda devine pentru cei doi actanți șansa lucidității de moment și a autosuficienței actului confesiv sau analitic.

Fiind vorba de o antologie de poezie contemporană, chiar dacă eșantionul e limitat teritorial, ne-am pus problema cum a debutat tradiția autologatoare. Rădăcinile acesteia coboară până în veacurile XVIII-XIX, când textele poetice circulau în mediile oamenilor școliți, știutori de chirilice în caiete care treceau din om în om. Aceste creații fără mari pretenții estetice erau destinate unei delectări individuale sau de grup, nu erau semnate de autorul propriu-zis, altfel zis anonimul, diferit de cel folcloric, proteja persoana autorului. Unul dintre autorii care și-au pus în circulație creațiile dedicate liubovului e Costache Conachi,

ART reading CITY

cel care, deși putea să stipendieze un volum cu propriile creații, deloc lipsite de harul poeticității, s-a ferit să se expună public și asumat. Urmașii au făcut corecția necesară, încât avem astăzi editată o parte din creația sa. Cu astfel de caiete se delecta și Eminescu în momente de tihnă creativă. Din acestea și-a copiat texte cu lirism evident, dar și unele în registru trivial pe care eminescolegii de ocazie i le atribuie.

Întâia antologie propriu-zisă, oarecum completă și comentată îi aparține lui Aron Pumnu, dascălul lui Eminescu de la Cernăuți. E vorba de **Lepturariu rumânesc cules de scriptori români, I-IV**, apărut la Viena între 1862 și 1865, carte de căpătâi a viitorului poet și sursă de inspirație pentru poemul **Epigonii**, publicat de **Convorbiri Literare** pe prima pagină a revistei din 15 august 1870. În scrisoarea trimisă lui Iacob Negruzzi, odată cu textul poemului Eminescu își motivează opțiunea poetică, în contradicție cu opinia Junimii și a lui Maiorescu.

Pe măsură ce tiparul a devenit accesibil cărților laice, nu doar celor religioase, scriitorii și criticii literari au inițiat antologii, cu precădere de poezie, căci celelalte genuri reclamau spații tipografice mult mai ample. În consecință și actuala antologie a Simonei Trifu se înscrie în această tradiție a literaturii române, noutatea fiind această îngemănare dintre pictural și poetic, cu evidente incursiuni în domeniul psihanalizei, specialitatea autoarei. Mai rămâne doar să demonstreze cum actul poetic poate fi psihanalizabil și cu ce câștig pentru cel dintâi, altul decât lumina tiparului.

Duhul bălții ... și plâng și râd

Vasile Munteniță

Editura Paideia

București, 2024

Povestiri

Dan IONESCU

O snoavă

De la lume adunate și iarăși la lume date.

De cum se isprăvi utrenia, maica stareță și măicuța șofer se porniră la târg să vândă niscai ouă și să cumpere mălai. Sub rouă dimineții, flori de toate culorile smălțuiau câmpul, văzduhul vibra de forfota găzelor, iar zumzetul lor neostoit - pe care gândul pios al celor două maici îl asemuia unui cor celest - năvălea în habitacul mașinii cu motor silențios (donată de mai marele județului, la schimb cu două locuri de veci pe alea principală), umplându-le inimile de bucurie sfântă. „Ce dimineată frumoasă peste lume”, rosti maica stareță. „Ce dimineată frumoasă”, repetă măicuța șofer. Dar nici nu apucară să-i mulțumească, în cucernicia lor, bunului Dumnezeu, că umbra neagră a unui stol de vârcolaci întunecă zarea. În mentalul popular - se știe -, vârcolacii sunt plăsmuiți malefici, puse să devoreze Soarele și Luna. „Aoleu, vârcolacul!” țipară maicile. Căci una din jivine îmbrățișase, cu aripile larg deschise, tot parbrizul. Și degeaba frână brusc măicuța șofer, doar-doar s-o dezlipi necuratul. Degeaba. Cele patruzeci de țâțe sterpe de pe burta-i unsuroasă se prinseseră ca niște ventuze de geamul mașinii. „Aoleu, aoleu! se văită măicuța șofer. „Poate cu niște

agheasmă...” sugeră maica stareță. „Bună idee, bună idee”, prinse curaj măicuța șofer, care, încă înainte de slujbă, prevăzătoare, umpluse cu apă sfințită micul rezervor al ștergătoarelor. Degeaba. Scârboșenia se holba cu ochi de strigoi la bieteile maici speriate, lingând sticla cu limba ei băloasă. Degeaba. „Dar dacă, îndrăzni măicuța șofer, dar dacă ai încerca matală cu crucea...” „Bună idee, coboară geamul!” spuse maica stareță, care scoase capul pe fereastra mașinii, trase aer în piept și dintr-o singură suflare șfichiui urechile clăpăuge ale lighioanei: „Crucea mă-tii!”

Domnul și doamna

Dimineața, marea era rece și doamna tocmai ieșise din apă. Stătea zgribulită, cu coatele lipite de trup și domnul îi dădea ocol, ștergând-o cu prosopul alb. Ii și spunea ceva, eu nu auzeam ce, iar ea chicotea. Să fi avut, amândoi, cam șaptezeci. Ea era mărunță, durdulie și fericită. El, înalt, încă drept și lat în spate. Doar că berile, cele multe, îi rotunjiseră temeinic burta, pe care ea i-o înțepa din când în când cu degetul și chicotea iar. Când doamna a ridicat fruntea să-l privească, picăturile de apă rămase printre gene au licărit în lumina soarelui.

Domnul i-a luat capul în mâini - două mâini mari - și a sărutat-o pe amândoi ochii. Apoi s-a aplecat, a înlăturat câteva fire de nisip de pe prosopul roșu așternut alături și a ajutat-o să se întindă pe el.

Ii urmăream lungit nu departe de ei și încercam să încropesc o poveste.

Domnul o cam luase razna cu berile; și dacă până la urmă renunțase la ele, o făcuse nu pentru că i-ar fi păsat în vreun fel de ce îi spuneau ăia, doctorii. Ci numai și numai de dragul ei, veverița lui, roșcovana lui. (Acum, aproape albă, dar care îi colora încă intens viața.) Renunțase el, dar nu chiar la toate; adică nu și la cele băute pe ascuns și cu remușcări. Așa că, într-o zi, ea, trebăluind prin baie, găsește, acolo sus, pitite bine în rezervorul de apă al closetului de modă veche, sus de tot, unde nu ajungea decât el, două cutii de bere. Pe care le lasă la locul lor și nu-i spune o vorbă. Că nu era să-l facă de rușine.

Pe el, ursul ei mare.

O amintire dragă

De întâi martie, încă de dimineață, unchiul Val a venit cu mărtișoare. Nu ne era, de fapt, rudă; era doar un vechi prieten al tatălui meu, pe care lipsa propriei familii îl aciuase pe lângă noi. Poate că, în taină, în mare taină, era îndrăgostit, fără speranță, de mama (care era atât de frumoasă încât n-ar fi fost de mirare). Pe mine mă iubea cu siguranță. Primul meu stilou a fost doar unul din nenumăratele sale daruri. Și într-o iarnă, după ce i-am spus că mă gândeam la Bulgaria ca la o țară plină cu bulgări de zăpadă, mi-a prezis că voi scrie povești.

Era unul din aviatorii trăzniți ai aeroportului militar din Buzău, așa că nu ne-am mirat că mărtișoarele aduse erau trei nuci legate cu șnurulețe alb-roșii - una pentru mama, una pentru mine (aveam pe atunci vreo cinci ani) și una pentru tata. Fiind prea mari să ni le prindem în piept, mama și cu mine (tata nu era acasă) le-am spart să le mâncăm. Asta aștepta unchiul Val, care le golise și pusese în fiecare câte un mărtișor adevărat. Dar mai grozav a fost după masă, când tata nu înțelegea de ce pe mama și pe mine ne pufnise râsul după ce, îndemnat de noi, și-a spart și el nuca și a început să-i mănânce miezul.

Aprilie 2018

Cale-n dar și dar în cale

Ion ZIMBRU

LITERE de MAMĂ

(mărturisanie)

Dumnezeu m-a dat pe Pământ prin sânul Mamei!
Cică i-ar fi spus ceva Mamei când m-a dat pe Pământ!
Am auzit, dar nu am înțeles! Și nu înțeleg nici acum!
Cred că e târziu! Mama tace! Dumnezeu mă ține la rând!

Și doar mă rog la El în fiecare zi! De ce nu mă aude?
De ce nu visez ce i-a spus Dumnezeu, Mamei, atunci?
Doar nu scormonesc Taine, nu fluier în biserică,
nu mănânc ouă de Privighetoare, nu calc Porunci...!

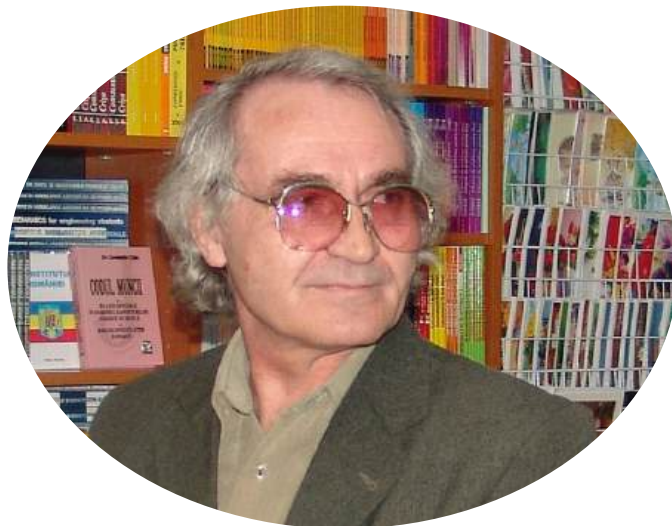
Nu am încotro, stau la rând...o să aflu odată și odată –
sunt începător pe linia Orizontului...și citesc pe Zare:
DUPĂ CE SEACĂ APA SE CUNOAȘTE PREȚUL FÂNTÂNII! –
Recunosc scrisul MAMEI...și nu mai am nici o întrebare!

CALE-N DAR ȘI DAR ÎN CALE

(psalmul MAMEI din TOTDEAUNA)

Te rog frumos, foarte frumos:/întinde-ți mâinile bătrâne,
spre fruntea mea cu-atât alean/ și care-ncearcă să le-ngâne
rostul cu-așa de mult amar J cu cel trecut în palme sfinte,
cu-acest prezent și mult și-ncet/ printre tăceri, printre cuvinte!

Te rog frumos, foarte frumos:/ lasă-ți privirile să vină
unde-am să plec și am să stau,/ de unde-am să mă-ntorc senină,
să văd cum se ascunde-n pumni/ linia vieții și-a iubirii –
și-n ochi cum susură, mereu,/ apele strașnice-ale firii!

Te rog frumos, foarte frumos:/ întinde-ți brațul și mă-nseamnă
cu mângâieri, cu tremur nalt,/ ca pe un fluture de toamnă,
zburând-bătând la geamul tău,/ cu alb din aripi catedrale! –
Ți-aprind lămpi multe-n calendar,/ din cale-n dar, din dar în cale!

UN GLONTE RĂTĂCIT

(dosarele Z)

a scrie pe zăpadă că iubirea/ duce astfel cuvintele la cer
și le îngroapă pentru totdeauna/ unde începe vecinie doi-pi-er,
și raza stă în scutece curate,/ în primul zero - templu și pelin –
întinde mânuri dincoace și cere/ întâiul strop din laptele divin !!!

a scrie pe cărare cum regretul/ de a fi fost nemernic e păcat,
că nu mai sunt iertări și mântuire/ când pașii către mine s-au uscat,
iar fluturii pe care i-am găsit/ la o fereastră cu pervazul strâmb
abia îmi mai încap în buzunare,/ printre silabe mov și flori de câmp !!!

a scrie despre sud la întâmplare/ e ca și cum n-ar fi un pic de nord,
unde să verși o biată călimară/ cu primăvara și stiloul mort,
unde un sfinx în fașă dă târcoale/ stelei polare care a murit,
dar n-o îngroapă nimeni niciodată/ căci nimeni n-o termină de citit!!!

a scrie din senin că așteptarea/ încetinește sângele-n cocori,
că patinează clipele n-oglindă/ cum se târăsc silabele-n scrisori –
și ce vitez-o fi având iubirea,/ dacă-i târziu și încă n-a venit –
începe toamna, parcă ar începe/ un risc știut, un glonte rătăcit!!!

Kiki scrie, Kiki citește, Kiki traduce Priveghi cu dinți

Carmen ANDREI

Priveghi cu dinți

de Flori Dobre

Când m-am trezit, a doua zi, dau să-mi iau dinții să mi-i pun în gură, când colo, dinții nicăieri. Mă apuc să caut prin geantă, în valiză, peste tot, nimic.

O trezesc pe Ana:

„Ana, trezește-te, nu îmi găsec dinții!”

Săraca nepoată-mea, abia trezită din somn, nu înțelegea nimic.

„Ce dinți, bre? Cine?”

„Dinții mei, fă, dinții din gură, i-am pierdut,” îi răspund țipând la ea.

„Stai bre așa, ai pierdut dinții din gură, vrei să zici?”

„Da, fă, da,” urlam la ea. „Hai să-i căutăm, să nu-i fi aruncat din greșală la gunoi sau ce știu eu unde or fi căzut.”

Biata nepoată-mea, somnoroasă cum era, s-a pus pe căutat fără să știe ce caută; ea doar răscolea în urma mea, ba în coșul de gunoi, ba în geantă, ba prin așternuturi.

Când am văzut că dinții nu sunt pe nicăieri în camera de hotel, îi zic lui Ana:

„Haide să mergem la soră-mea, că sigur mi-au căzut în coșciug la cumnat ieri când m-am jelit acolo pe el.”

În mașină, în drum spre soră-mea, deșteapta

Veille du mort avec dentier

Quand je me suis réveillée le lendemain matin, je cherche mon dentier et, voilà, je n'en trouve guère. Je le cherche dans mon sac, dans la valise, partout, rien du tout.

Je réveille Ana :

« Ana, lève-toi, je ne trouve plus mon dentier ! »

Ma pauvre petite-fille, à peine réveillée, les yeux écarquillés, ne pigeait guère.

« Quel dentier, mamie ? Qui, quoi ? »

« Mes dents, sotté, le dentier de ma bouche, je l'ai perdu », lui répondis-je en criant sur elle.

« Mais calme-toi mamie, tu veux dire le dentier que t'avais dans ta bouche, c'est ça ? »

« Oui, ma p'tite, et je continuai à m'écrier. Allons le chercher, je l'ai mis à la poubelle par mégarde ou il est tombé dans je ne sais pas où ».

Ma pauvre p'tite-fille, grincheuse, s'est mise à fouiller partout sans savoir quoi, elle remuait les choses d'après moi, elle cherchait dans les poubelles, dans le sac ou dans le lit, parmi le linge.

Quand j'ai constaté que mon dentier était introuvable dans notre chambre d'hôtel, je

de nepoată-mea mă întrebă:
„Mamaie, dar noi practic, ce căutăm acum?
Cum adică nu îți găsești dinții?”
„Aparatul, fă, aparatul de jos. Pe ăl de sus îl
am, dar pe cel de jos nu-l mai gădesc.”
„Bre, mamaie, matale, vorbești serios? Uite
bre că ai dinții în gură.”
„Doamne, Ana, mama, proastă mai ești,”
îi spun, „nu pe ăștia îi caut, fă, aparatul cu
restul de dinți.”
„Aaaaaa...”
„Aaaaaa...”

„Săraca fii-mea,” mi se adresează tanti Rosa,
„mare necaz mai are cu copiii ăștia, nu-i
duce capul, sărăcuții, stau pe telefoanele
alea toată ziua și nu știu nimic, vai de capul
lor.” Și încheie făcând semnul crucii de
câteva ori și oftând.

După care reluă:

„Ajungem la sora mea și mă duc direct la
coșciug, pornită să-mi caut dinții, numai că
de data asta nu era numai sora mea acolo, ci
și surorile lu' cumnatu' și câteva vecine.
Și mă pun pe jelit, de data asta mai ceva ca
ieri, umblând cu mâinile prin coșciug să-mi
caut dinții.

M-am prefăcut mai întâi că îi așez crucea
pe piept la mort și așa i-am dat voalul la o
parte, m-am uitat pe lângă brațele încru-
cișate să nu se fi prins între ele, am băgat
mâna pe lângă marginea coșciugului și am
dat de bani, de aparatul de ras, de săpun și
toate alea ce se pun pentru mort, dar dinții
mei nicăieri.

dis à Ana :

« Allons chez ma sœur, il est
vraisemblablement tombé dans le cercueil
quand j'ai pleuré au-dessus, sur le mort. »

En route, dans la voiture, ma petite-fille me
demande tout étonnée :

« Mais mamie, franchement, qu'est-ce qu'on
cherche là-bas ? Comment ça, tu trouves pas
ton dentier ? »

« Oui, c'est ça, c'est la prothèse de la mâchoire
que j'ai encore, la prothèse du maxillaire me
faut défaut. »

« Mais, mamie, franchement, t'es sérieuse, ?
Regarde, t'as toutes tes dents dans la bouche.
»

« Oh, mon Dieu, que tu es bête », lui dis-
je, « je cherche non pas les dents que j'ai mais
les autres, la prothèse d'en bas »

« Ah, j'ai pigé... »

« Ah, t'as pigé... »

« Ma pauvre fille », me dit tante Marta «
quelle galère avec ses gosses, ils sont lourds,
les pauvres, à cause de leurs portables qui
les fait tourner la tête, ils savent plus riens,
je les plains, moi... » Et elle finit tout en
faisant plusieurs fois le signe de la croix et
en soupirant.

Après, elle reprit :

« Dès qu'on arrive chez ma frangine, je vais
droit au cercueil, à la recherche de mon
dentier, mais cette fois-ci il y avait du monde
qui priait pour l'âme du défunt et adressait
des paroles de réconfort à la veuve, les sœurs
du mort et des voisines.

Et me mets à sangloter d'autant plus fort que
hier, tout en fouillant dans le cercueil pour
retrouver mes dents.

D'abord, j'ai fait semblant de bien fixer la
croix sur la poitrine du mort, j'ai enlevé le
voile en organza, j'ai bien écarté ses bras
croisés pour voir si le dentier n'était dans
entre les aisselles, j'ai cherché aussi sur

M-am mutat mai la picioare, am zis că, la cum m-am agitat ieri cu prosopul ăla, o fi sărit la picioarele mortului. Cum îi puseseră niște pantofi cu două mărimi mai mari, am căutat până și în pantofi.

După vreo opt-zece minute, cum mă jeleam eu așa și tot pipăiam mortul în coșciug, vine o babă de acolo, nu știu cine era, și îmi zice: „L-ai iubit mult, nu-i așa?” Mă împunge cu cotul și îmi face cu ochiul.

Când am văzut eu așa, m-am mai domolit din plâns și m-am pus pe un scaun lângă coșciug, doar, doar poate-mi zăresc pe un-deva dinții.

Stând așa, îmi aduc aminte că eu mâncasem ciorbă de porc cu o zi în urmă și nu aș fi putut mesteca fără dinți carnea de porc, așa că mă duc hotărâtă la bucătărie.

Acolo, nepoata-mea Ana, roșie la față ca racul fiert, râdea cu lacrimi, iar sora-mea, care, nici nu mai ziceai că e în doliu, așa se puseși ea cu nepoata-mea pe râs de ziceai că suntem la cumetrie nu la înmormântare.

„Hai, mamaie,” zice nepoată-mea printre lacrimi, „că ți-am găsit dinții.”

Zic: „Haide, unde-s?”

„Păi, nu mai sunt,” zice ea, „că i-a găsit tanti Vlăduța, cumătra lui unchiul Costea, și a crezut că sunt ai dumnealui, așa că i-a forțat gura lui unchiu’ și i-a băgat în gură, fiindcă, spunea dânsa “ nu e bine să meargă pe lumea cealaltă și să se prezinte în fața lui Dumnezeu decât așa cum era aici.”

Mi s-a făcut rău când am auzit.

„Vă dați voi seama, fetelor”, mi se adresă

les rebords et j’y ai trouvé de l’argent, son rasoir, du savon et toutes sortes de trucs qui accompagnent le mort, mais pas du tout mes dents.

J’ai continué au niveau des pieds en me disant que hier, c’est peut-être là que la prothèse soit tombée, quand je remuais la serviette. Comme on lui avait mis des chaussures de deux pointures plus grandes, j’y ai fouillé aussi.

Huit ou dix minutes après je continuai à pleurer le mort tout en tripotant le mort dans son cercueil, une vieille coco, inconnue au régiment, s’approcha de moi et me glissa : « Tu l’as aimé beaucoup, n’est-ce pas ? » Elle me donna un coude et me jeta un coup d’œil complice.

Ce qui me fit m’arrêter de sangloter, de pleurer doucement, et je m’assis sur une chaise à côté dans l’espoir de trouver quelque part mon dentier.

Tout en réfléchissant je me rappelai brusquement que j’avais aussi mangé la veille, du potage de porc et je n’aurais pas pu mâcher la viande de porc sans dents.

Décidée, je me dirigeai sur-le-champ vers la cuisine. Dans la cuisine, ma p’tite-fille Ana, rouge comme une écrevisse, s’esclaffait de rire, et ma frangine, en oubliant son deuil, rirait de concert, à gorge déployée, que l’on aurait dit qu’on assistait à un baptême et non pas à un enterrement.

« Viens, mamie, dit ma p’tite-fille entre les larmes, on a trouvé tes dents. »

Et je dis : « Ben, dis donc, elles étaient où ? »

« Justement il n’y a plus de dents parce que Vlăduta, une parent de l’oncle Costea, les a trouvées et a cru qu’elles appartenaient à lui et les a glissées dans la bouche du défunt puisqu’il sied de se présenter devant Dieux comme il se doit, pas édenté. »

tanti Rosa, “ ce nenorocire?
O grămadă de bani am dat la dentist pe aparatul ăla că nu am asigurare și acum pleca cumnatu’ cu el la Dumnezeu?!
Și eu care mă rugasem de el, când a venit acu’ 5 ani pe la noi, să meargă să își pună dinții să poată să mănânce și el ca omul, și nu a vrut, că “nu dă el banii pe prostii”, și acuma să plece cu dinții mei în pământ?!”

Una din fetele lui tanti Marta veni să ne aducă gogoși calde și o sticlă de vin, întrerupând povestioara lui tanti Rosa.

Tanti Catrina își puse prima un pahar și o servi și pe tanti Rosa.

„Și, ia zi, o întrebă tanti Catrina, ce ai făcut până la urmă? Ți-ai făcut alți dinți?”

„Ba, bine că nu,” continua tanti Rosa, “am rămas toată noaptea aia la priveghi și, spre dimineață, când toată lumea a plecat, împreună cu sora mea, am forțat gura la mort și mi-am luat aparatul. Problema a fost că, după aia, nu am mai putut să-i închidem gura la loc.

În drum spre cimitir, când mă uitam la cumnatu’ cum stătea el cu gura căscată în coșciug și la sora mea cum stătea lângă el, mă apuca un râs de nu mă mai puteam opri, iar sora mea, cum dădea cu ochii de mine, se puneă și ea pe râs.

Norocul nostru este că diferența dintre râs și plâns este atât de mică încât nimeni nu a observat cum noi râdeam.”

Je crus m'évanouir.

« Vous vous rendez compte, m'amies », dit tante Rosa, « quel malheur ? » J'ai payé une fortune ce dentier-là, je n'ai pas d'assurance et à présent mon beau-frère l'emportait à Dieux ? dis donc...

Je l'avais pourtant tant prié il y a 5 ans, quand il nous avait rendu visite, d'aller chez le dentiste se faire un beau dentier pour pouvoir manger comme tout homme, et il a refusé net en disant qu'il ne gaspille pas son argent pour des bagatelle et à présent, il partait avec mes dents six pieds sous la terre ? »

L'une des filles de tante Marta nous apporta des beignets tout chauds et une bouteille de vin en interrompant l'histoire de tante Rose.

« Et dis donc, tante Rosa, t'as fait quoi finalement ? tu t'es fait faire un autre dentier ? »

« Surtout pas », continua tante Rosa, « je suis restée de la nuit à veiller le mort et, au petit matin, quand tout le monde est parti chez lui, j'ai forcé la bouche du mort à l'aide de ma sœur et j'ai récupéré ma prothèse. Le seul problème fut qu'après on n'a pas pu refermer sa bouche à lui.

Dans le cortège qui allait vers le cimetière, je regardai ma frangine et mon beau-frère la bouche bée dans son cercueil et je fus saisie par un fou rire, je ne pus plus m'arrêter et ma frangine, ne fus-ce qu'en me voyant, se mis à rire elle aussi comme une folle. Notre chance fut qu'entre rire et pleurer est une frêle différence de sorte que personne ne s'en aperçut. »

Cassandra nu strigă degeaba

Stela IORGA

oarba Elena

te așteptam rănită de dragoste
 așteptam ca Elena să pornești un război
 pentru mine
 dar nu a fost să fie
 Cassandra nu striga degeaba pe drumuri
 singurătatea mea și a ta se întâlniseră deja
 undeva la mine în vis
 și unul de altul ne-am depărtat
 stau cu gândul lipit de armura ta
 în locul unde îți ții inima
 în zare nu se mai vede nimic
 afară de un câmp gol de luptă
 de soldați
 și de idealuri false
 nu îmi rămâne altceva decât orbul Homer
 să îmi scrie povestea de iubire
 oarbă și ea.

blues I

din ochii tăi curge miere pură
 ei nu au nicio culoare definită
 sunt însăși lumea în care mă arunc
 disperată
 să mă regăsesc și printre plante agățătoare și
 dominouri nesfârșite
 îmi aud glasul propovăduind în pustie
 gol ești dus ești într-un alt cleștar al unor ochi

mai întunecați decât bezna din mine
 și cu mult mai mincinoși
 ochisalomee care-ți dansează cele mai
 ascunse gânduri
 și tu o iubești
 pe ea o iubești

la un colț de lume
 am uitat să îți scriu -
 din ochii tăi curge miere de albine culeasă
 înainte de moartea lor.

blues II

te-aș clădi la rândul meu dintr-o plastilină
 ușoară
 să te pot răsuci după gândul și suflul meu
 esențial
 te-aș învăța după degetul meu inelar așa
 cum făceam
 cu firele de iarbă mici inele când eram copil
 ți-aș da apoi o pereche de aripi
 și ușor
 ușor ți le-aș înfinge sub umeri

dar culoarea ochilor tăi mă bate în cruce
 și îmi taie aripile
 cu licărul și uitătura lor
 și dintr-o dată
 pasăre mută
 mi se face de tine tare dor
 mai dor decât de propriul meu zbor.

blues III

dar meriți tu oare să mă lepăd eu de un rând
 de aripi
 astfel ca lângă ale tale să îmi crească și mie
 altele noi în loc
 dar meriți tu oare să mă lepăd de o piele a
 sinelui meu
 și cu ea să te înfășor în iubirea mea caldă
 să te sufoc puțin în ea
 dar
 meriți tu lepădatul de sinele meu cel
 îndumnezeit
 pentru un alt început
 peuntru un alt fel de sfârșit?

ochiul

te-am găsit într-un ochi de pasăre
 adânc te ascunzi în pupila ei mică
 întinde-mi te rog mâna ta cu degete
 vorbărețe
 și împreună într-un alt tablou
 al lumii să ne aruncăm
 laolaltă cu amintirile morților noastre
 care ne înconjoară ca un inel piciorul
 și ne împiedică la zbor
 și așa ne vom prelinge
 afară din iubirile furibunde care încă se
 oglindesc în ochi.

stare

singurătatea ei are ochii verzi ca fiera
 o privește fix în pupile și îi spune
 nu ai teamă de mine nu fugi spre falșii
 amanți
 care-ți vor doar sufletul de cristal și de
 cremene
 vino cu mine în valea plângerii unde fata
 morgana
 se va scufunda de trei ori în apă se va da de
 trei ori peste cap
 și se va preface într-o piatră nestemată
 adânc șlefuită
 de culoarea ochilor mei
 a mai spus ea
 și s-a azvârlit repede în lacrimile mele.

nuanțe

el avea ochii de o anumită culoare
 cumva vecină cu începutul și sfârșitul
 unei singure povești
 el avea ochii rotunzi și frumoși ca o stea de
 mare
 rătăcită printre oameni.

Un rockstar al spațiilor mici

Cristi MORARU

prin ochiul albastru dau pomană
strâng roua
desenez pe sticle goale de vin
strig la ochiul negru că azi nu m.a îndrăgit
deajuns
apoi îmi țin respirația

luni dimineată fac mișcare
aranjez cărțile
citesc ceva prin ochii de sticla
sunt un rockstar al spațiilor mici albe negre
gri
ca în unele pânze de artiști necunoscuți

as vrea să fiu bătrîn
să cunosc lumea mai bine
și
să plec

nu mai știm azi să deschidem nicio ușa
facem totul repede și vrem prea mult
un tort învechit de , bleac fraidei,

dobîndesc o înțelegere a vieții
doar cînd stau pe spate și privesc norii
respir din Hara pîna jos în abdomen
apoi

recit doar cu pleoapele din Leonard Cohen

era 20 decembrie
avea o plasă albă cu o floare galbena pe ea
în ton cu barba lui spălată de o ploaie
măruntă
peste care își trecea mîna din cînd în cînd
atunci treceau tramvaiele

în unele dimineți e cald
ajung departe doar întinzînd degetele
sunt un scenograf al săriturilor de la
trambulină
și
al prăpastiilor

stau mult pe jos
pînă îmi amorțesc picioarele
sîngele urca la cap iar eu mă gîndesc
că.mi scăpa și iubirea asta printre degete

locuiesc într-o Mansardă fără gaz
am un geam spart pentru guguștiuci
cerșetori
și
scafandrii

Orășe nevertebrate

Ramona MULLER

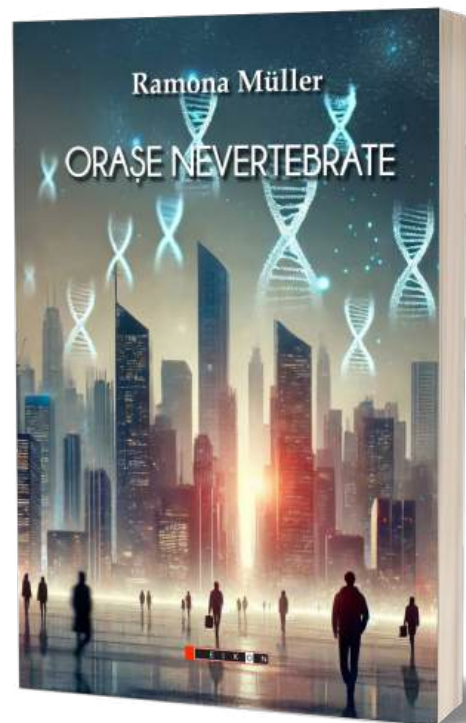
quito 2 - mitad del mundo

au evaluat circumferința
și pe lung și pe lat
și venele pământului cu care copiii
ar putea sări coarda
s-a stabilit rigoarea estului
și dispersia apusului

ceea ce părea nemăsurabil
s-a scurs din constelații
și a trecut de vameșii plictisiți
translatorul de lângă noi și-a rătăcit
singura vară în piața san francisco
i-aș fi pus în buzunar sudul ca avans
dar el nu a primit niciodată mită
a trecut mai departe
cu îmbrățișarea nordică
doldora de promisiuni
împotriva cărora nu te poți opune
nu mi-a rămas decât să accept
să mă învârt în buricul acestei lumi
legată ombilical de speranță
și de zeița pământului
pachamama

discreție pentru alte cele

nu știu când s-a dat startul
din borcane desigilate de orgolii

ieșeau datoriile împerecheate pentru partaj
se luau la întrecere / una mai lungă decât
cealaltă
în zbor migratoriu spre alte paturi mai calde
cu aripile paralizate
femeia nouă din orașul vechi
dintotdeauna altcineva
își numără anunțurile matrimoniale
descântec pentru singurătatea fardurilor
patologic
orice corp viu poate lumina întunericul

Piața rodriguez
(la paz 2)

mii de făpturi
sub pașii mei răsună
totul vuieste în jur
ochii mei se pierd în labirintul tarabelor
nimic nu mă îndeamnă
să măsor sau să cântăresc
cuvintele și lucrurile concrete
ale negustorilor ambulănți
cum să le tulbur eu preaplinul târgovețelor
femeile *cholitas* cu ochi de cremene
și fuste vineții desfăcute în evantaie

ar trebui să le știu înfățișarea
dar miriade de fețe îmi trimit
un gând apoi altul / și tot așa
nici nu mai știu dacă sunt client sau marfă
vei reveni? mă întreabă

semințe vrac într-o roabă
(asta o fi însemnând angro)
miros de tutun și detergent
banane solare și roșii în cheaguri de sânge
verde atomice torpile păstârnac
dovlecei dirijabili coca machucada
se îngrămădesc pe asfaltul de granit
te întorci? răspunde!

bețivii pământii
copiii și câinii vagabonzi
rătăcesc și azi la fel ca ieri
tinerii întreabă / bătrânii rămân
la fel de bătrâni
mila plânge în urma lor
convinsă că oamenii întregi la minte
își cară singuri zilele și nopțile
în crematoriul soarelui
amețesc într-o disperare istovitoare
înghițită de agitația pieței

o lume în mișcare își târăște
răbdarea halucinant
purtând cu o voluptate ancestrală
simplitatea în mâini

și credința în spate
în *awayuri* colorate
nimeni nu îi stă în cale
trec și eu mai departe pe strada sonoră
între mine și oricare
o curiozitate lăncedă
nu mai am chip
am doar dreptul celor care nu există.

prima nu înseamnă și ultima

în prima noastră primăvară
soarele coborâse pe pământ
credeai că tulpina viitoarelor amintiri
va fi curcubeul invers
în a doua vară am surâs
prindeam răsăritul circumscris brațelor tale
doar nisipul ne plângea depărtarea
eram atât de aproape
în a treia toamnă
îmi spuneai că sunt doar a ta
ciorile zburau deasupra noastră
în plânglici negre / doliu de cuvânt
eram amândoi fără a ști să ne fim unul
altuia
pământ și jale
fântână și secetă deopotrivă
în a patra iarnă am început să scriu în vers
alb
mă chemai
la fel ca altădată
nu ți-am fost niciodată de ajuns
pentru că niciodată nu ai știut
că sămânța dragostei
germinează într-un altfel de anotimp
este anotimpul etcetera
acolo iubirea începe întotdeauna
și este fără sfârșit

DICTIONAR

Artiști plastici gălățeni (212)

Corneliu STOICA

ALBU Olesea – pictor, grafician, scenograf. S-a născut la 15 iunie 1989 în orașul Ștefan Vodă, Republica Moldova. A absolvit Colegiul de Arte Plastice din Bender, specializarea restaurarea și conservarea monumentelor istorice, culturale și a operelor de artă (2010), Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice (AMTAP) din Chișinău, Facultatea de Artă Teatrală, Coregrafică și Multimedia, specialitatea Scenografie și costume pentru teatru (2015), Studii de masterat în Scenografie și costume pentru teatru și film la aceeași instituție de învățământ superior (2017). Membră a Filialei Galați a Uniunii Artiștilor Plastici din România (2023). Din vara anului 2024 trăiește în Atlanta, capitala statului Georgia, S. U. A. *Expoziții personale:* „Între alb și negru” (pictură și grafică), Casa de Cultură „Ion Theodorescu-Sion” din orașul Ianca, județul Brăila (2018) și Galeria de Artă din Tiraspol, Republica Moldova (2019). Din 2022 expune la Saloanele Filialei Galați a U. A. P. R. *Participări la expoziții de grup:* Galeria de Artă Tiraspol (2009, 2010, 2011); Galeria de Artă Bender (2011), Expoziția - Concurs de Artă Plastică Contemporană „Noi: Tineretul Creator”, Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”, Chișinău (2012, 2013, 2015, 2016, 2020,

2024); Expoziție de Scenografie, Teatrul Republican de Păpuși „Licurici”, Chișinău (2012); Expoziția - Concurs „150 de ani de la fondarea Mănăstirii Chițcani, Galeria de Artă Tiraspol (2014); Expoziția de Scenografie „Carnavalul Mihail Lermontov”, Teatrul unui actor, Chișinău (2014); Expoziția - Concurs „Autumnală”, Centru Expozițional „Constantin Brâncuși”, Chișinău (2019); Expoziția de Artă Contemporană „Salonul de primăvară”, Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”, Chișinău (2020, 2021, 2022, 2023); Expoziția caritabilă „Open Heart”, Centrul Comercial „Decor

Park”, Chișinău; Expoziția „Vernisajul Pocrov”, Galeria de Artă Tiraspol (2021); Expoziția Internațională „Puterea artei” (ExpoVideo), Spazio Arte Tolomeo, Milano, Italia (2023); Internațional Prize „Artist of The Year 2025”, Palazzo Pucci, Florența, Italia (2025). *Distincții:* Diplomă de Merit pentru contribuția adusă la restaurarea operelor de artă, acordată de Î. P.S. Părinte Iustinian, Arhiepiscopul Tiraspolului și Dubăsarilor; Marele Premiu la Expoziția „150 de ani de la fondarea Mănăstirii Chițcani, Tiraspol (2014); Certificat de Merit „pentru angajamentul creativ și calitatea notabilă a cercetării sale artistice”, Expoziția Internațională „Puterea Artei”, Florența, Italia (2023); Premiul „Artistul Anului 2025” pentru „valoarea artistică” la International Prize „Artist of The Year 2025”, Florența, Italia (2025). Are lucrări în colecții private din Republica Moldova, România, Italia, Marea Britanie, S. U. A., Rusia, Ucraina, Cehia, Arabia Saudită.

Pictoriță și graficiană sensibilă, pendulând între arta de factură realistă și cea abstractă, uneori cu influențe din pop-art, Oleseă Albu s-a manifestat și în arta fotografiei, în designul vestimentar, ca și în restaurarea lucrărilor de pictură murală și de șevalet. A conceput costumele pentru baletul „Luceafărul”, compus de compozitorul Eugen Doga după poemul cu același titlu al lui Mihai Eminescu (Libret – Emil Loteanu), prezentat pe scena Teatrului Național de Operă și Balet „Maria Bieșu” din Chișinău (2018), decorurile și costumele pentru piesa de teatru „Peppi Longstocking”/ „Peppi Ciorap Lung”, jucată la Teatrul

Albu Oleseă - Între lumină și umbră

Albu Oleseă - Tânărul Pierrot

Albu Oleseă - Fertilitate

Național „Mihai Eminescu” Chișinău în regia lui Petru Hadârcă (2016), precum și costumele pentru filmul „Sarmis și Dochia”, producție a Studioului Cinematografic „Moldova- Film”, regia – Sandu Vasilache (2017).

În pictură, cultivă cu deosebire portretul, compoziția cu două și mai multe personaje și compoziția abstractă. Personajele portretizate aparțin lumii circului, a instrumentiștilor, a comediei dell'arte („Înainte de premieră”, „Între lumină și umbră”, „Arlechin”, „Meditație”, „Tânărul Pierrot”) sunt făpturi prin intermediul cărora artista exprimă anumite stări și sentimente („Fertilitate”, „Vise”, „Lebăda neagră”, „Lilith”, ciclul „Muze” ș.a.). Tablourile cu două și mai multe personaje sunt axate pe tema maternității, a dragostei părintești („Iubire maternă”), a relațiilor interumane („Pasiune rece”, „Dialog tăcut”), a reliefării frumuseții anatomice și plasticității corpului feminin („Contraste”, „Triadă”, „Dansul muzelor”) sau sunt inspirate din lumea celor care nu cuvântă („Duelul titanilor”), această din urmă compoziție fiind o excepțională plăsmuire prin care se evidențiază forța neobișnuită a taurilor pentru coridă. Este de remarcat în aceste lucrări, fie portrete, fie compoziții, grija cu care pictorița își construiește personajele, subtilitatea cu care le dezvăluie lăuntru sufletesc, expresivitatea chipurilor, precizia, eleganța și fluiditatea liniilor, coloriajul, uneori puternic, intens, alteori, potențat, redus la o gamă de griuri colorare de mare sensibilitate, precum și ingeniozitatea cu care tradiționalul face casă bună cu modernul.

Abordarea picturii abstracte a fost considerată de artistă ca o „*eliberare*” de rigoarea academică, fiindcă mărturisește ea, „*prin descompunerea formei, am căutat să*

exprim ceea ce se află dincolo de vizibil: tensiunea dintre fragilitatea și rezistența umană, conflictele interioare, puterea”. În compoziții precum „O călătorie în Est”, „Dimineață”, „Misterul luminii”, „Jocul bufonilor”, „Subconștientul”, „Tandem”, „Observatorul” etc., Olesia Albu mizează pe sugestivitatea, simbolistica și expresivitatea culorilor în exprimarea ideilor, gândurilor și sentimentelor, pe ritmul și dinamica asigurată ansamblurilor, pe raporturile dintre culorile calde și cele reci, care adesea dobândesc sonorități muzicale și străluciri de smalt. Abstracția lirică îi convine artistei, acum ea este mai spontană, materia picturală este așezată cu pensula și cuțitul de paletă, imaginația aleargă nestingherită în organizarea structurilor compoziționale.

Lucrările de gravură sunt executate în majoritatea cazurilor în tehnici mixte pe hârtie și unele sunt de sorginte livrescă, iar în altele sunt surprinse aspecte ale naturii, secvențe urbane reținute în timpul unor călătorii sau sânt echivalente plastice cu valoare metaforică și simbolică pentru exprimarea unor idei de realitatea socială și problematica omului contemporan („Despre Pescar și Pește”, „Gogol”, „Iarna”, „Corbi”, „Praga”, „Fragmente ale civilizației”, „Labirintul orașului”, „Timpul”, „Frica de timp”, „Alb și Negru”, „Ultimul epilog”, „Alarmă”, „Gardul vechi”, „Șah - mat”, „Ochiul”, „Ascundere”, „Ispita Ajunului” etc.). Compozițiile sunt elaborate cu meticulozitate, zonele de lumină și umbră sunt atent distribuite, lirismul lor este unul meditativ, imaginile îndemnând la o viziune atentă a lor pentru pătrunderea și înțelegerea sensurilor majore pe care le conțin.

MORPHOCHROMA

Teodor Vișan: „Rapsodii de primăvară”

Corneliu STOICA

Noua expoziție a pictorului Teodor Vișan, „Rapsodii de primăvară”, deschisă la Galeriile de Artă „Nicolae Măntu”, reunește pe simeze o selecție de lucrări de pictură care au darul să strecoare în sufletul privitorilor căldura, energia și optimismul anotimpului în care am pășit. Sunt lucrări care, prin imaginile proaspete, pline de lumină și culoare, emoționează, oferind celor care vin în contact cu ele frumuseți vizuale plăsmuite cu răbdare de artist în plein-air sau în liniștea atelierului său, frumuseți care creează o stare de chietudine și relaxare, încântă ochiul și generează mari bucurii și satisfacții estetice.

Cele peste 35 de tablouri expuse reprezintă peisaje, portrete, naturi statice cu flori și nuduri, genuri pe care artistul le-a cultivat cu consecvență pe tot parcursul carierei sale artistice. Peisajele conțin priveliști din Delta Dunării, din portul și de pe Faleză orașului Galați, de la Ghecet, de la Eforie Sud, din Țara Făgărașului, din Iași sau din alte locuri în care a poposit. Excelent observator al naturii și al realităților înconjurătoare, pictorul urmărește să redea specificul și autenticul fiecărui loc sau colț din natură, este receptiv la culoarea locală și la variațiile luminii în fiecare moment al zilei. „Răsărit la Dunăre” surprinde un spațiu

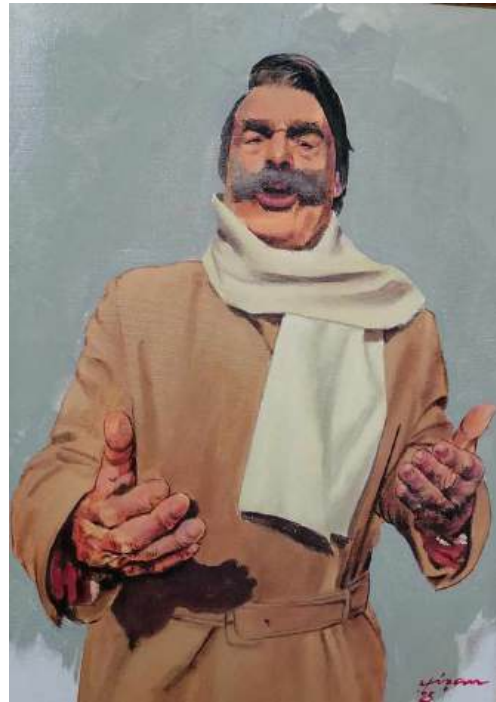

acvatic imens, iar astrul zilei care se ridică la orizont din apele liniștite ale marelui fluviu, își împrăștie razele încă timide, dând naștere unei priveliști fascinante. Cerul împrumută nuanțe din coloristica oglinzii apei. „Seară pe Faleză”, este pictat pe o dominantă de albastru și albastru-violet închis, străbătut în zona mediană de o limbă orizontală de galben și roșu palid, pe care sunt proiectate siluetele unor păsări în zbor. Atmosfera ansamblului degajă o poezie

încărcată de mister. „Zi însorită” aduce în prim-plan o imagine amplă a văii orașului Galați văzută în zorii primăverii, când copacii mai poartă în ramurile desfrunzite însemne hibernale, în timp ce în „Puntea” ne aflăm în fața unei secvențe peisagistice din Delta Dunării, cu vegetație abundentă, bărci pescărești și întinderi de apă cât poate privirea să cuprindă. Din Iași admirăm clădirea emblematică a Palatului Culturii, edificiu construit în stil neogotic între anii 1906 – 1925 pe locul fostei curți domnești medievale moldovenești, cu o arhitectură impozantă, precum și generozitatea spațială a Pieței din fața Palatului, care oferă strălucire Bulevardului Ștefan cel Mare. „Cabana din pădure”, „Peisaj la Eforie Sud”, „Stradă din Făgăraș”, „Plaja din Sf. Gheorghe”, „Peisaj din Sovata”, „Drumul spre casă”, „Marină” sunt alte tablouri care conțin peisaje tonifiante și sunt lucrări remarcabile din creația pe această temă a lui Teodor Vișan.

În genul portretului, cultivat și acesta cu asiduitate de către artist, reținem în actuala expoziție tabloul care-l reprezintă pe cunoscutul actor gălățean Lică Dănilă, înfățișat monumental, „Autoportretul”, în care pictorul s-a reprezentat la vârsta de 82 de ani, nu de mult împlinită, purtând vădit pe chip însemnele unei munci împovărătoare dar dătătoare de mari bucurii și satisfacții, mai ales atunci când recunoașterea vine și din partea semenilor, portretul bătrânului din „Chiverniseală”, un om simplu care-și privește cu îngrijorare „bănuțul” din mână, gândind la greutățile vieții și la destinul care nu i-a fost atât de prietenos, ca și figurile personajelor din lucrările „Țărancă voioasă”, „Portret de bărbat”, „Balerină”, „Copil pe plajă”, „Micul pugilist” și „În grădina cu verdeață”.

Tablouri reprezentând nuduri („Relaxare”, „Bucuria zilei”, „Terapie”,

Teodor Vișan - Actorul Lică Dănilă

Teodor Vișan - Puntea

Teodor Vișan - Peisaj la Eforie Sud

„Nostalgie”, „Extaz”, „Nud cu voal”) sunt mărturii edificatoare ale viziunii artistului despre acest gen al artei, aflată la interferența dintre clasic și modern, a modului cum el reușește să surprindă frumusețea anatomică a corpului feminin și unele stări, trăiri și sentimente ale modelelor sale. Preferința lui merge spre persoanele cu forme rotunde, incitante, a căror carnație emană sănătate. Expresia lor exprimă liniște sufletească, beatitudine sau bucuria simțită la contactul cu apa mării și a altor elemente ale unei naturi fermecătoare.

Am scris nu o dată despre măiestria lui Teodor Vișan în abordarea motivului floral, el neavând nici-un fel de inhibiție în fața unor mari artiști români care reprezintă piscuri ale genului: Ștefan Luchian, Gheorghe Petrașcu, Nicolae Tonitza, Nicolae Mantu. Și tablourile din această expoziție („Trandafiri albi și violeți”, „Crini imperiali”, „Crizanteme”, „Buchet”, „Flori în vas de lut”) sunt pictate cu aceeași cunoscută siguranță și dezinvoltură, elementele de recuzită nu abundă, iar accentul cade pe redarea materialității obiectelor și a frăgezimii carnale a florilor. Culorile de acrilic sunt vii, strălucitoare și ingenios orchestrate în pagină. Ele emană puritate, poezie și un lirism cald, care personalizează fiecare entitate florală și face ca să vibreze coardele sensibilității umane.

Cunoscut ca unul dintre cei mai prolifici pictori și graficieni gălățeni, cu zeci de expoziții deschise în localități din țară și din străinătate, cu patru albume de artă editate până acum, Teodor Vișan și la cei 82 de ani ai săi creează cu aceeași ardoare, expune, se confruntă cu publicul, nu dă încă semne de oboseală. Expoziția de la Galeriile „Nicolae Mantu” este încă o dovadă a capacității sale creatoare și a modului cum acest distins slujitor al paletelor a făcut din artă însuși rostul existenței lui pământene.

ART reading CITY

Ultimele trei vacanțe

Vasile Munteniță

Editura Paideia

București, 2022

ARHIVĂ FOTO

1. Ziua Mondială a Poeziei. COFFEZIE, ediția a-II-a, 21 Martie 2025

CRONICĂ

5. Plurivalențe lunecătoare - Octavian Mihalcea
7. Poezie, cafea și psihanaliză - Violeta Mancaș
9. Vorbește-mi despre ce-ți trece prin minte - Gabriela Romanet
17. Memoria prezentului - Victoria Milescu
23. Antologii și antologatori - George Lateș

SERIAL

11. Efemeritatea viețuirii și eternitatea ființării - Gheorghe Felea
30. Kiki scrie, Kiki citește, Kiki traduce. Priveghi cu dinți - Carmen Andrei

CREAȚIE LITERARĂ

19. Ziua de 5 imix - Mara Lauretta Balaban
21. Martor - Adrian Zăinescu
26. Povestiri - Dan Ionescu
28. Cale-n dar și dar și cale - Ion Zimbru
34. Cassandra nu strigă degeaba - Stela Iorga
36. Un rockstar al spațiilor mici - Cristi Moraru
37. Orașe nevertebrate - Ramona Muller

ART City. Reading City

16. Presse-papiers - Horia Mocanu, Ed. Vinea, 2008
16. douăzecișisapte este verde - Horia Mocanu, Ed. Vinea, 2024
25. Duhul bălții... și plâng și râd - Vasile Muntenița, Ed. Paideia, București 2024
44. Ultimele trei vacanțe - Vasile Muntenița, Ed. Paideia, București, 2022

ARTĂ PLASTICĂ

39. DICȚIONAR. Artiști plastici gălățeni (212) - Corneliu Stoica
42. MORPHOCHOMA. Teodor Vișan: „Rapsodii de primăvară”
- Corneliu Stoica

© ALEX IVANOV

